

Комунальний заклад
«Запорізький обласний
інститут післядипломної
педагогічної освіти»
Запорізької обласної ради

*Сучасні заклади
освіти*

**МІЖНАРОДНА
ВИСТАВКА**

ТЕМАТИЧНА НОМІНАЦІЯ

**Психолого-педагогічний і корекційно-
розвивальний супровід дітей і молоді
з особливими освітніми потребами
в умовах кризових викликів**

ТЕМА КОНКУРСНОЇ РОБОТИ

**Використання сенсорної стимуляції з розвитку
мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку
з порушеннями мовлення в процесі корекційно-
розвиткової роботи вчителя-логопеда
в умовах кризових викликів**

АВТОРИ ДОСВІДУ

**Плахтій Тамара Яківна,
директор**

**Гавриленко Олена Вячеславівна,
вихователь-методист, вчитель-логопед,
спеціаліст вищої категорії, старший вчитель**

**Муравейнік Наталя Леонідівна,
вчитель-логопед, спеціаліст першої категорії**

**Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) комбінованого типу
№244 «Біла лілея» Запорізької міської ради**

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК

**Вахняк Надія Вікторівна,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної
освіти КЗ «Запорізький інститут післядипломної
педагогічної освіти» Запорізької обласної ради**

**Запоріжжя
2024**

Актуальність і перспективність досвіду. Сьогодні освітянська спільнота Запорізької області як і більша частина України зіткнулася з кризовими викликами у організації освітнього процесу ЗДО в умовах дій правового режиму воєнного стану, продовжуючи надавати дітям освітні послуги дистанційно.

На актуальність означеної проблеми вказують нормативно-правові документи такі, як: закони України «Про освіту» (2017), «Про дошкільну освіту» (2001), «Про охорону дитинства» (2001), «Концепція розвитку дітей раннього і дошкільного віку» (2020), Державний стандарт дошкільної освіти України (БКДО, 2021), лист МОН «Про окремі питання діяльності закладів дошкільної освіти у 2022/2023 навчальному році» (27.07.2022 № 1/8504-22), лист МОН «Про рекомендації для працівників ЗДО на період дії воєнного стану в Україні» (02.04.2022 №1/3845-22) та багато інших. Так, у статті 9 Закону України «Про освіту» зазначено, що однією з форм здобуття освіти є дистанційна форма здобуття освіти. Встановлено, це індивідуалізований процес здобуття освіти, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [15].

Мовленнєвий розвиток дитини є головним інструментом, за допомогою якого вона встановлює контакт із довкіллям і завдяки якому відбувається соціалізація дитини. Загальновідомо, мовленнєва компетентність є однією з провідних базисних характеристик особистості, яка формується на етапі дошкільного дитинства. На даному етапі державного розвитку освіти в Україні постало питання щодо вдосконалення системи спеціальної освіти, яке пов'язане з розумінням суспільством важливості всебічного розвитку дітей з особливими освітніми потребами, що визначає ефективність їхньої соціалізації та інтеграції у соціум [12]. Нам імпонує думка сучасної науковиці Н. Гавриш, щоб досягти найкращого розвитку мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку, нині повинна змінитися позиція вихователя. Адже мовленнєва компетентність це не просто знання слів і уміння правильно їх промовляти, а вміння, у першу чергу, продукувати свої думки, емоції, ставлення,

враження тощо. Це – один із ключових критеріїв і водночас вагома умова становлення й розвитку мовленнєвої особистості дошкільника [7 с. 41].

Одним із стратегічних напрямів модернізації та оновлення змісту корекційної дошкільної освіти є *впровадження інноваційної діяльності*. Інноваційна діяльність стала стимулюючим чинником у розвитку ЗДО (ясла-садок) комбінованого типу №244 «Біла лілея» м. Запоріжжя щодо формування мовленнєвої компетентності дошкільників, а саме використання найбільш ефективних методів корекційно-педагогічного впливу на дітей з особливими освітніми потребами щодо подолання мовленнєвих порушень та успішного розвитку компенсаторних процесів, які допомагають нормалізації всебічного розвитку дитини.

Протягом дошкільного дитинства характер сенсорного пізнання змінюється: від маніпуляції з предметами дитина поступово переходить до ознайомлення з ними на основі зору, дотику, а також «зорового обмацування». Щоб сенсорне пізнання дитини відбувалося успішно, необхідні плановірність, послідовність, систематичність та різноманітність методів і прийомів, органічно пов'язаних з іншими видами діяльності. Під впливом нових, найбільш ефективних методів корекційно-педагогічного впливу на дітей з особливими потребами можна досягти успішного розвитку компенсаторних процесів, які допомагають нормалізації всебічного розвитку дитини. Проте в практиці дошкільної освіти, в корекційно-розвитковій роботі з дітьми з порушеннями мовлення, недостатньо уваги приділяється використанню сенсорної стимуляції, збагаченню сенсорного досвіду дитини та вплив сенсорного розвитку на формування мовленнєвої компетентності. Водночас було з'ясовано, що практично відсутня науково-педагогічна інтерпретація ідеї сенсорної інтеграції дітей з ООП, що впливають на корекції порушень мовлення дітей-логопатів в українській спеціальній освіті та її практичне впровадження у реалії освітнього процесу. У контексті осмислення окресленої теми дослідження, виникла потреба в створенні Моделі використання сенсорної стимуляції у системі корекції порушень мовлення дітей дошкільного віку з ООП з особливими освітніми потребами в умовах кризових викликів направленої на подолання *суперечностей між*: необхідністю підвищення інтересу дітей дошкільного віку з порушеннями

мовлення до подолання порушень мовлення та розвитку комунікативно-мовленнєвої компетентності з використанням сенсорної стимуляції і недостатньою розробленістю змісту і характеру цього процесу; необхідністю опанування дітьми з мовленнєвими порушеннями способами активності у дистанційному форматі та недооцінкою і недостатнім використанням сенсорної стимуляції для збагачення сенсорного досвіду дітей з ООП в умовах корекційно-розвиткового освітнього процесу.

Новизна досвіду полягає у розробленні та реалізації Моделі використання сенсорної стимуляції з розвитку мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення в процесі корекційно-розвиткової роботи вчителя-логопеда в умовах кризових викликів.

Досвід за інноваційним потенціалом є комбінаторним і передбачає інтеграцію відомих ідей використання сенсорної стимуляції з розвитку мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку з ООП в корекційно-розвитковому процесі сучасного ЗДО, застосування сервісів та цифрових інструментів комунікації в онлайн режимі, для запровадження в практиці дистанційної роботи асинхронного та синхронного навчання щодо підвищення ефективності корекційного впливу в подоланні мовленнєвих порушень та формуванню мовленнєвої компетентності у дітей дошкільного віку з ООП, опираючись на отриманий сенсорний досвід.

Провідна педагогічна ідея досвіду полягає у тому, що запровадження розробленої Моделі використання сенсорної стимуляції з розвитку мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення у процесі корекційно-розвиткової роботи вчителя-логопеда в умовах кризових викликів дозволяє сконцентрувати вектори педагогічного корекційного впливу на подолання мовленнєвих порушень у дітей з ООП в дистанційному форматі під час дії правового режиму воєнного стану.

Мета досвіду полягає у науково-теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці ефективності Моделі використання сенсорної стимуляції з розвитку мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку з

порушеннями мовлення в процесі корекційно-розвиткової роботи вчителя-логопеда в умовах кризових викликів.

Завдання:

1) Вивчити теоретичні аспекти застосування сенсорної коробки, як засобу сенсорної стимуляції формування та розвитку мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку з ООП в корекційно-розвитковій роботі вчителя-логопеда в сучасному ЗДО;

2) Змодельовати та практично обґрунтувати Модель використання сенсорної стимуляції з розвитку мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення в процесі корекційно-розвиткової роботи вчителя-логопеда в умовах кризових викликів у ЗДО комбінованого типу №244 ЗМР;

3) Розробити інструментарій щодо визначення рівня сформованості мовленнєвої компетентності у дошкільників з ООП;

4) Експериментально перевірити ефективність Моделі використання сенсорної стимуляції з розвитку мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення в процесі корекційно-розвиткової роботи вчителя-логопеда в умовах кризових викликів у ЗДО комбінованого типу №244 ЗМР.

Актуальність проблеми дослідження, її недостатня теоретична та практична розробленість, а також необхідність подолання вказаних суперечностей зумовили вибір теми роботи «Використання сенсорної стимуляції з розвитку мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення в процесі корекційно-розвиткової роботи вчителя-логопеда в умовах кризових викликів».

Теоретичні основи досвіду. З позиції провідних науковців України (А. Богуш, Н. Гавриш, Т. Піроженко та ін.), мовленнєва компетентність дітей дошкільного віку визнана однією з головних базових характеристик особистості, що формується в процесі її розвитку. Означений феномен включає в себе вміння адекватно й доречно практично користуватися мовленням у конкретних ситуаціях спілкування, використовуючи задля цього як мовні і мовленнєві, так і немовленнєві засоби виразності мовлення. На думку А. Богуш, мовленнєвий розвиток дитини зумовлений формуванням мовленнєвої, художньо-мовленнєвої, комунікативної компетентностей,

що забезпечують її повноцінне спілкування в людському суспільстві. Дитина з добре розвиненим мовленням легко вступає в спілкування з оточуючими, може зрозуміло висловлювати свої думки, бажання, задавати запитання, домовлятися з однолітками про спільну діяльність. Інша ситуація складається з дітьми, які мають порушення мовлення, тобто особливі освітні потреби. Відповідно до пункту 20 частини першої статті 1 Закону України «Про освіту» *особа з особливими освітніми потребами* – це особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту [14].

У своїх дослідженнях Ю. Рібцун акцентує увагу на те, що *мовлення* – це продукт мовленнєвої діяльності особистості, а *мовленнєва діяльність* – це сукупність психофізичних дій організму людини, які спрямовуються на сприймання і розуміння мовлення або породження його в усній чи писемній формі [15, с. 6].

Як слушно зауважує А. Богуш, «мовленнєва особистість» – це дитина, у якій сформована фонетична, лексична, граматична, розмовно-діалогічна та комунікативна компетентність, яка вміє адекватно й доречно спілкуватися рідною мовою в різних життєвих ситуаціях [3, с. 9]. В наукових доробках дослідників минулого таких як, Я. Коменський, І. Огієнко, С. Русова, В. Сухомлинський знаходимо подібні думки щодо необхідності формування та розвитку мовленнєвої компетентності у дітей дошкільного віку. На сьогодні ідеї компетентнісного підходу підтримують такі вітчизняні науковці як: І. Бех, А. Богуш, І. Зарубінська, О. Кононко, Ю. Рібцун та ін. Проблемі формування мовленнєвої компетентності у дітей дошкільного віку приділено велику увагу в дослідженнях З. Бакум А. Богуш, Л. Варзацької, М. Вашуленка, Н. Гавриш, С. Карамана, Л. Мацько, Л. Паламар, М. Пентилюк, Л. Скуратівського, Г. Шелехової та ін. Разом із тим потрібно зазначити, що на сьогодні компетентнісний аспект формування національно-мовної особистості недостатньо вивчений у вітчизняній лінгводидактиці. З точки зору А. Богуш, головною метою цілеспрямованої роботи з розвитку мовлення дошкільників є формування мовленнєвої компетенції, як однієї з базисних характеристик особистості, що спрямована на активне системне застосування взаємопов'язаних педагогічних дій; розвитку мовлення, навчання мови та

мовленнєвого виховання. Формування мовленнєвого висловлювання в дитячому віці проходить декілька етапів від появи ізольованих слів, а потім ізольованих самостійних фраз до складного розгорнутого висловлювання [12, с. 20].

В той же час, ретельне вивчення стану усіх сторін мовлення у дітей-логопатів дозволяє виявити виражену картину недорозвитку кожного з компонентів мовної системи: лексики, граматики, фонетики. В усному мовленнєвому спілкуванні діти з мовленнєвими порушеннями намагаються «обходити» важкі для них слова і вирази, хоча діти послуговуються розгорнутою фразовою промовою, але відчують великі труднощі при самостійному складанні пропозицій, в порівнянні з однолітками. Залежно від рівня мовленнєвого розвитку кожного дошкільника формується система корекційної роботи, яка спрямована на формування всіх компонентів мовлення у дітей із ЗНМ [5, с. 18].

Сенсорний розвиток – це розвиток сприйняття і формування уявлень про зовнішні властивості предметів: їх форму, колір, величину, положення в просторі; розвиток здатності бачити, відкривати в навколишньому світі властивості, відносини, залежності, вміння їх «конструювати» предметами, знаками, словами.

Практика доводить, що саме дошкільний вік є найбільш сприятливий для вдосконалення діяльності органів чуття, накопичення уявлень про навколишній світ. Протягом дошкільного дитинства характер сенсорного пізнання змінюється: від маніпуляції з предметами дитина поступово переходить до ознайомлення з ними на основі зору, дотику, а також «зорового обмацування». Щоб сенсорне пізнання успішно проходило в цьому потоці, необхідні плановірність, послідовність, систематичність і різноманітність методів і прийомів. При цьому сенсорний розвиток органічно пов'язується з іншими видами виховання [8].

Сучасні дослідження науковців вказують (А. Богуш, Л. Калмикова, Н. Луцан), що на становлення дитячого мовлення важливий вплив має розвиток дрібної моторики пальців рук. Як наслідок виникають труднощі у всебічному розвитку дитини. Спираючись на вищезазначене, можемо зробити висновок, що розвиток моторики потрібен не тільки задля кмітливості пальців, а й для розвитку всіх психічних процесів, і в першу чергу – мовлення [4; 5; 6; 12]. Зауважимо, що у

значної кількості дітей із загальним недорозвитком мовлення пальці малорухливі, їх рухи відрізняються неузгодженістю і неточністю. У наукових доробках науковців знаходимо такі ж думки з означеної проблеми та описання ефективних засобів розвитку дрібної моторики рук у дітей з порушеннями мовлення: ігрові практики, які стимулюють сенсорну систему; пісочна терапія, пальчикові ігри, тістопластика, самомасаж тощо [10].

Сьогодні постає питання, використання такого засобу, який би був ефективним і цікавим, захоплюючим для дитини, навіть під час кризових викликів сьогодення. Для того, щоб розвиток дитини відбувався всебічно і вичерпно, бажано забезпечити її найрізноманітнішою сенсорною інформацією. Для досягнення цих цілей, доцільно використовувати таку технологію, як сенсорна інтеграція та використання сенсорної коробки. Значення сенсорного розвитку неможливо переоцінити. Безсумнівно сприйняття предметів і явищ навколишнього світу починається з пізнання. Мовленнєвий розвиток дітей неможливий без опори на повноцінне сприйняття предметів. В останні десятиліття все більше зростає необхідність дослідження сенсорного розвитку дітей дошкільного віку у зв'язку з тим, що значно зростає кількість дітей з мовленнєвими порушеннями. Діти з мовленнєвими порушеннями, в тому числі із загальним недорозвитком мовлення (ЗНМ), як правило, мають труднощі у навчанні. Під загальним недорозвитком мовлення, за визначенням М. Шеремет, у дітей з нормальним слухом і первинно збереженим інтелектом розуміють таку форму мовленнєвої аномалії, при якій порушено формування усіх компонентів мовленнєвої системи, які відносяться як до звукової, так і до смислової сторони мовлення [11, с. 235].

З'ясовано, проблема сенсорного розвитку дітей з мовленнєвою патологією набуває сьогодні все більшого значення. Використання сенсорної коробки під час освітньої діяльності, як засобу сенсорного-пізнавального розвитку дітей дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення, має високу значимість та ефективність. Сенсорна коробка спонукає дошкільників до розвитку сенсорних здібностей. Проблемою сенсорного виховання дошкільників займалися дослідники минулого й сьогодення: Дж. Айрес, А. Бондаренко, С. Козлова, І. Линькова,

І. Логінова, М. Монтессорі, Л. Мороз, Л. Страхова, Ф. Фребель, Р. Штейнер, Е. Шуміліна та ін. Теорію сенсорної інтеграції вперше запропонувала Е. Дж. Айрес. Результатом її досліджень стало створення теорії сенсорної інтеграції, яка базується на наукових ідеях та відкриттях сучасних нейронаук [1]. За визначенням Л. Страхової, *сенсорна інтеграція* – процес, під час якого нервова система людини отримує інформацію від рецепторів всіх відчуттів, потім організовує їх і інтерпретує так, щоб вони могли бути використані в цілеспрямованій діяльності, а *сенсорна стимуляція* за своєю суттю передбачає вплив на мозок природних або близьких до них стимулів (зорових, слухових, нюхових, тактильних та ін.) [12].

Як зазначали Н. Дудник та М. Чепіль дошкільний вік це – період найбільш інтенсивного фізичного і психічного розвитку дітей. У цьому віці при відповідних умовах у дитини розвиваються різні здібності: мовлення, вдосконалення рухів. Починають формуватися моральні якості, складаються риси характеру. Збагачується сенсорний досвід дитини за допомогою дотику, м'язового почуття, зору. Дитину навчають розрізняти величину, форму і колір предмета через дидактичні ігри. Саме цей вік найбільш сприятливий для вдосконалення діяльності органів чуття, нагромадження уявлень про навколишній світ [8]. У результаті постійного інтересу у дітей виникає увага до зовнішніх властивостей предметів. Граючи в дидактичні ігри дошкільники опановують основні вміння і навички у різних видах продуктивної діяльності. Дидактичні ігри, що проводяться з дітьми поза заняттями систематично навчають, закріплюють отримані знання, вміння та навички в ігровій формі.

Спеціально організовані дидактичні ігри – це гарне доповнення організованого корекційно-розвиткового процесу, вони дозволяють розвивати сприйняття, чуттєвість і тактильні відчуття у дитини. Загальновідомо, гра – це особливий вид діяльності дошкільника. Дитину приваблює в дидактичній грі не навчальний характер, а можливість проявити активність, виконати ігрову дію, домогтися результату, виграти. Один із дієвих засобів сенсорної стимуляції являється сенсорна коробка. Батьківщиною цієї дидактичної, розвиваючої іграшки являється США. Відома в усьому світі педагогиня і розробниця методик раннього розвитку

М. Монтесорі рекомендувала батькам самим виготовляти такі розвивальні іграшки, враховуючи вік, рівень розвитку й інтереси дитини [8].

Сенсорна коробка – універсальна розвиваюча іграшка, яку можна використовувати не тільки в закладі освіти, а й в домашніх умовах батьками, граючись із дітьми. Головне призначення якої – дати можливість дітям пересипати, переливати, закопувати, відкопувати, досліджувати, вивчати, те, що знаходиться всередині, тобто здобувати сенсорний досвід. Для того, щоб відбувався сенсомоторний розвиток, тактильне спілкування дитини з природою, необхідно наповнювати сенсорну коробку природним матеріалом, намагатися зробити її тематично спрямованою. Сенсорну коробку можна наповнити звичайним природним матеріалом, а саме: крупою, яку можна розфарбувати харчовими фарбниками; борошном, какао, кавою, макаронами, квасолею, горохом, галькою, спеціальним аквагрунтом, каштанами, жолудями, шишками, листям, сушеними ягодами, паперовими кульками, серветками, гудзиками, дрібними фігурками тварин і людей, іграшковими фруктами й овочами, дерев'яними буквами й цифрами тощо. Важливо, щоб предметів було небагато, тому що дитині потрібно місце для вільної гри.

В практичній діяльності, було з'ясовано, сенсорна коробка багатофункціональна, можна розробити безліч сюжетів гри, в залежності від наповнювача, що сприятиме в свою чергу розвитку не тільки дрібної моторики, психічних процесів, а й розвитку мовлення дитини. Дитина супроводжує гру мовленням, узгоджує словесну інструкцію з діями, розвиває артикуляційну моторику. Отже, як бачимо, що сенсорна коробка багатогранна, її використання безмежне як і фантазія дорослого та дитини. Із зростанням дитини, можна змінювати наповнювач більш дрібними деталями. Обмежень за віком для гри з сенсорними коробками немає. Малюкові можна давати гратися з ними, як тільки він починає самостійно сидіти. У організації та проведенні дистанційної корекційно-розвиткової роботи значна роль відводиться співпраці з батьками, про що доводять наукові дослідження сучасних вчених С. Коноплястої, В. Тарасун, М. Шеремет. Педагоги закладу мають змогу не тільки інформувати батьків, а й проводити освітню роботу з дітьми, дотримуючись вимог Санітарного регламенту

для ЗДО, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України 24.03.2016 № 234 з метою запобігання проблемам зору та серцево-судинним захворюванням, в дистанційному форматі синхронно та асинхронно.

Виходячи з вищесказаного, зазначимо, що використання сенсорної коробки та дидактичних ігор для сенсорно-пізнавального розвитку дошкільників мають велике значення у організації освітньої діяльності, під час корекційно-розвиткової роботи з дітьми-логопатами та у повсякденному житті. Слід відмітити, що аналізуючи наукові джерела присвячені темі дослідження [1; 4; 9; 10; 12], не було знайдено вибудованої планомірної та послідовної системи роботи щодо використання сенсорної стимуляції дітей дошкільного віку з ООП для подолань та корекції мовленнєвих порушень. Таким чином, виникла нагальна потреба у створенні Моделі використання сенсорної стимуляції у системі корекції порушень мовлення дітей дошкільного віку з ООП в ЗДО комбінованого типу №244 ЗМР.

Технологія реалізації досвіду. Базуючись на науково-теоретичні аспекти проблеми використання сенсорної стимуляції у системі корекції порушень мовлення дітей дошкільного віку з ООП в в ЗДО комбінованого типу №244 ЗМР на період воєнного стану вважаємо за доцільне здійснювати корекційно-розвитковий процес на концептуальних засадах дидактичних принципів, таких як: принцип науковості, принцип систематичності, принцип виховання, принцип зв'язку навчання з життям, принцип природовідповідності, принцип індивідуалізації, принцип активності, принцип наочності. Починаючи з 01.09.2022 р. у ЗДО №244 працює 10 груп. З них 5 груп – це спеціальні групи для дітей з порушеннями мовлення, в яких здобувають на даний час дошкільну освіту 53 дитини з ООП. Метою роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в закладі дошкільної освіти під час воєнного стану є запровадження системи корекційно-розвиткової роботи з дошкільниками із використанням сучасних інноваційних технологій щодо сенсорної стимуляції в синхронному та асинхронному режимах, спрямованої на вирівнювання мовленнєвого розвитку. Для реалізації поставленої мети в закладі створено умови з упровадження ефективних форм роботи: логопедичні кабінети оснащено комп'ютерною технікою, оновлено програмове забезпечення ПК,

вчителям-логопедам своєчасно і систематично надається методична допомога, створено сприятливе сенсорне корекційно-розвивальне середовище для корекції мовлення дошкільників з ООП.

Першою сходинкою в роботі було підвищення професійної компетентності всіх учасників освітнього процесу з вищезазначеного питання, відповідно до Плану роботи ЗДО №244 на навчальний рік, був запропонований створений вчителями-логопедами «Короткий словник-порадник термінів» ([Додаток А](#)); проведено ряд опитувань педагогів та батьків із зазначеної проблеми, проведено семінар-практикум для педагогів ЗДО «Сенсорна інтеграція – сучасна технологія формування та розвитку комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку в умовах сучасного ЗДО» ([Додаток Б](#)), розроблено інструментарій щодо визначення рівня сформованості мовленнєвої компетентності у дошкільників з ООП ([Додаток В](#)), розроблені та запропоновані для опрацювання консультації щодо сенсорної стимуляції та сенсорної інтеграції дітей дошкільного віку з ООП педагогам ЗДО ([Додаток Г](#)) та батькам дітей з порушеннями мовлення, які відвідують ЗДО ([Додаток Д](#)); розроблені авторські відео контенти щодо створення сприятливого середовища для сенсорного розвитку дітей дошкільного віку з ООП ([Додаток Е](#)). Для більш ефективного проведення корекційно-розвиткової роботи у дистанційному форматі було оновлено, систематизовано і удосконалено роботу сайту ЗДО №244 «Біла лілея» (<https://bilalileya.jimdofree.com>). Окремо розроблено і сторінку, яка висвітлює роботу закладу у дистанційному форматі (<https://bilalileya.jimdofree.com/працюємо-дистанційно/>), та методичного супроводу учасників освітнього корекційно-розвиткового процесу «Організаційно-методичний супровід педагогів ЗДО №244» (онлайн-дошка, <https://padlet.com/irina77kat/padlet-r3g2n622pg6gnwpb>). Вся освітня діяльність у ЗДО №244 на період дії правового режиму воєнного стану та надзвичайної ситуації здійснюється з використанням сервісів та інструментів комунікацій в онлайн-режимі. У практиці дистанційної роботи використовується синхронне і асинхронне навчання. В рамках блочно-тематичної організації освітнього процесу, у відповідності до орієнтовного розподілу занять на тиждень, проводяться інтегровані заняття. Для більш якісного проведення

освітнього процесу розроблено «Орієнтовне перспективне планування освітньої діяльності з дітьми дошкільного віку з ООП за освітнім напрямом «Мовлення дитини» з урахуванням лексичного принципу в якому надані не тільки лексичні теми, а й рекомендований лексичний матеріал ([Додаток Ж](#)). Отримані результати констатували про необхідність створення Моделі використання сенсорної стимуляції у системі корекції порушень мовлення дітей дошкільного віку з ООП в умовах кризових викликів у в ЗДО комбінованого типу №244 ЗМР, яка на даний час реалізується в закладі на заключному етапі впровадження (Рис.1).

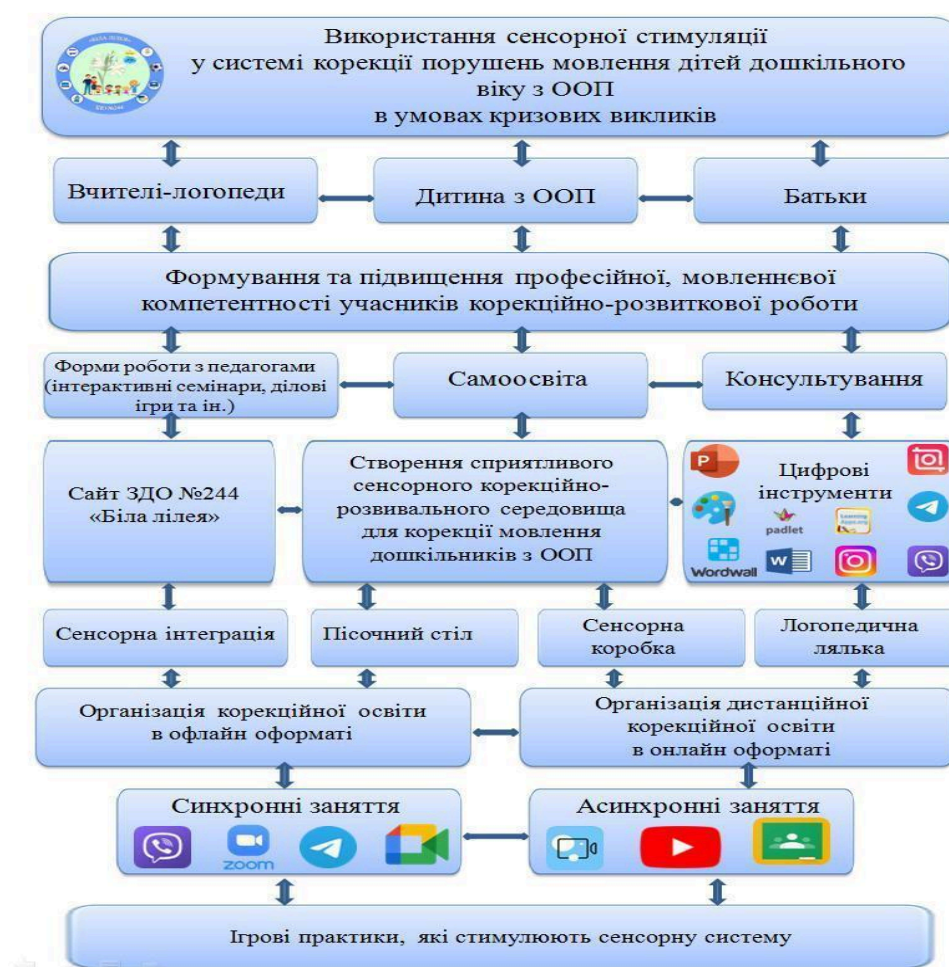

Рис. 1. Модель використання сенсорної стимуляції у системі корекції порушень мовлення дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами в умовах кризових викликів у ЗДО комбінованого типу №244 «Біла лілея» ЗМР

Мета **Моделі:** підвищення якості організації освітнього
корекційно-розвиткового процесу через упровадження

інформаційно-комунікаційних технологій для створення єдиного інформаційного простору ЗДО комбінованого типу №244 ЗМР.

Реалізація Моделі відбувається засобами створення сприятливого корекційно-розвивального середовища як у ЗДО так і вдома у дітей з порушеннями мовлення. Вся освітня діяльність з питань дошкільної, корекційної освіти, на період дії правового режиму воєнного стану та надзвичайної ситуації, здійснюється у відповідності до розробленого і затвердженого орієнтовного розподілу занять на тиждень, з використанням сервісів та цифрових інструментів комунікації в онлайн-режимі, шляхом використання в практиці дистанційної роботи асинхронного навчання. Перевага під час проведення занять надається інтегрованим заняттям (посилання на сайт: <https://bilalileya.jimdofree.com/працюємо-дистанційно/>). Слід зазначити, що увесь педагогічний колектив закладу працює у тісній взаємодії з батьками вихованців. Вчителями-логопедами, відповідно до програми «Корекційно-розвиткова робота з дітьми із загальним та фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення» (авт. І. Кравцова, Л. Стахова) [10], проводяться асинхронно такі авторські заняття з формування фонетико-фонематичної системи мовлення; формування лексико-граматичних засобів мовлення; формування зв'язного мовлення; підготовка до навчання грамоти, як приклад: https://youtu.be/AdbGYI_8RHU; <https://youtu.be/MZ2nkVsfvDw>; https://youtu.be/H_NTd4DRoc; <https://youtu.be/GKcdiisdRhg>; https://youtu.be/I_fp5VS_iHw; <https://youtu.be/GsXyGVr6bu4>).

Усі заняття проводяться в дистанційному форматі з залученням цифрових інструментів і засобів зв'язку, а також з максимальним залученням сенсорних коробок та направлені на сенсорну стимуляцію мовленнєвої сфери дошкільників.

Значна увага приділяється проведенню індивідуальних занять з корекції звуковимови та розвитку мовлення у дітей з ООП та консультуванню батьків у синхронному форматі, використовуючи платформи Zoom, Google Meet, Viber, Telegram та інші доступні цифрові інструменти в зручний для батьків час. Як показала практика, сенсорна стимуляція у корекційно-розвитковому процесі – один із найсучасніших напрямів в роботі з дітьми з ООП. Комп'ютерні технології в роботі

вчителя-логопеда на даний час є допоміжними засобами, у поєднанні з традиційними методами, не замінюють їх, а лише доповнюють, збагачуючи процес навчання новими можливостями. Водночас технології сенсорної стимуляції та сенсорної інтеграції є достатньо унікальними, індивідуальними та надзвичайно ефективними. Процес навчання і виховання дитини з порушенням мовлення є досить тривалим і важким. Свідоме відношення малюка до порушень власного мовлення, а, відповідно, і бажання їх виправити, тобто мотивація – одне з центральних завдань логопедичної роботи. Діти, усвідомлюючи свої порушення, часто просто відмовляються включатися впроцес подолання мовленнєвих порушень, їм набридає щоденне промовляння складів та слів, називання картинок з ціллю автоматизації та диференціації звуків. У таких випадках на допомогу приходить сенсорна коробка, як засіб сенсорної стимуляції, що робить заняття привабливими, стимулює зацікавленість дошкільників, налаштовує на позитивний результат.

Для більш якісної корекційно-розвиткової роботи вчителів-логопедів, з урахуванням розробленої Моделі, був розроблений орієнтовний перспективний план корекційно-розвиткової роботи на навчальний рік для дітей з ООП середнього ([Додаток 3](#)) та старшого дошкільного віку ([Додаток К](#)) орієнтовні конспекти занять ([Додаток Л](#)). Систематичне та послідовне використання вищезазначеного матеріалу під час корекційної взаємодії з дітьми з ООП дозволяє значно скоротити час на корекцію, формування та розвиток мовних, мовленнєвих та комунікативних навичок, вищих психічних функцій: уваги, пам'яті, словесно-логічного мислення, емоційно-вольової сфери. Тому нами було розроблено картотеки інтерактивних комп'ютерних програм та ігор з формування мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку з ООП ([Додаток М](#)), рекомендованих для використання електронних ресурсів ([Додаток Н](#)), дидактичних вправ та ігор ([Додаток О](#)).

Таким чином було доведено, що навчально-методичне забезпечення Моделі використання сенсорної стимуляції у системі корекції порушень мовлення дітей дошкільного віку з ООП в умовах кризових викликів у ЗДО підвищує якість організації освітнього корекційно-розвиткового процесу через упровадження інноваційної технології сенсорної стимуляції у корекційно-розвитковому процесі

ЗДО №244 в умовах кризових викликів та дає можливість максимально компенсувати мовленнєві порушення у дошкільників в дистанційному форматі.

Тривалість роботи над темою. Робота над створенням та реалізацією Моделі була розпочата у вересні 2022 р. і планується завершення у травні 2024 року:

I етап (01.09.2022–01.10.2022 р.) – *діагностичний* – визначення рівня сформованості мовленнєвої компетентностей у дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення. На даному етапі розроблено інструментарій щодо проведення моніторингу рівня сформованості мовленнєвої компетентності у дошкільників з ООП ([Додаток В](#)).

II етап (01.10.2022 р.–31.12.2022 р.) – *організаційно-прогностичний* – ознайомлення з науковими та методичними джерелами, пошук шляхів її вирішення, підвищення професійної компетентності педагогів з даного питання, визначення основних напрямів роботи, розробка навчально-методичного забезпечення освітнього процесу у системі корекційного впливу на порушення мовлення у дітей дошкільного віку з ООП. Зокрема, розроблено та презентовано словник-порадник термінів ([Додаток А](#)), проведено семінар-практикум для педагогів із зазначеною темою ([Додаток Б](#)), розроблено консультації для педагогів ([Додаток Г](#)) та батьків ([Додаток Д](#)) щодо використання сенсорної коробки в корекційно-розвитковому процесі.

III етап (01.01.2023 р.–31.12.2023 р.) – *пошуково-практичний* – систематизація навчально-методичних матеріалів та створення Моделі використання сенсорної стимуляції у системі корекції порушень мовлення дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами в умовах кризових викликів. На даному етапі було розроблено картотеку авторських відео контентів ([Додаток Е](#)), орієнтовне перспективне планування освітньої діяльності з дітьми дошкільного віку з ООП за освітнім напрямом «Мовлення дитини» ([Додаток Ж](#)) орієнтовний перспективний план корекційно-розвиткової роботи для дітей середнього ([Додаток З](#)) та старшого дошкільного віку з ООП ([Додаток К](#)), орієнтовні конспекти занять корекційно-розвиткового напрямку ([Додаток Л](#)), картотека рекомендованих

інтерактивних комп'ютерних програм та ігор ([Додаток М](#)), електронних ресурсів ([Додаток Н](#)), дидактичних вправ та ігор до лексичних тем ([Додаток О](#)).

IV етап (01.01.2024 р.–31.03.2024 р.) – *контрольно-діагностичний* – здійснення практичної апробації інноваційних розробок та визначення їх ефективності. На даному етапі вчителями-логопедами здійснюється контрольно-діагностичне обстеження дітей з ООП даної групи та вносяться корективи в розроблене навчально-методичне забезпечення корекційно-розвиткового процесу, яке надано вище.

V етап (01.04.2024 р.–31.05.2024 р.) – *узагальнювальний* – відстеження та аналізування результатів запровадженого проєкту, його впливу на розвиток мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку з ООП в умовах воєнного стану, систематизація напрацьованого матеріалу, узагальнення й оформлення досвіду. Робота по реалізації цього етапу запланована на кінець цього навчального року.

Завершити реалізацію проєкту заплановано до 31.05.2024 р.

Упродовж усіх етапів роботи вирішувалися і вирішуються такі завдання: визначення рівня сформованості мовленнєвої компетентностей у дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення; розробка навчально-методичного забезпечення освітнього процесу у системі корекційного впливу на порушення мовлення у дітей дошкільного віку з ООП; систематизація навчально-методичних матеріалів та створення Моделі використання інформаційно-комунікаційних технологій у системі корекції порушень мовлення дітей дошкільного віку з ООП; здійснення практичної апробації інноваційних розробок та визначення їх ефективності, створення сучасних сенсорних коробок, як інструменти сенсорного впливу на формування мовленнєвої компетентності у дітей дошкільного віку з ООП.

В той же час було розроблено та проведено моніторинг сформованості базових компетентностей у дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення за освітнім напрямом «Мовлення дитини», згідно з вищезазначеною програмою та Державним стандартом дошкільної освіти ([Додаток П](#)). Результати проміжного дослідження за 2022–2023 н.р. засвідчили підвищення достатнього рівня мовленнєвої компетентності дітей середнього дошкільного віку на 8%, а низького рівня

зменшився на 10%, що дозволяє припущення про ефективність впровадження розробленої Моделі (Рис. 2).

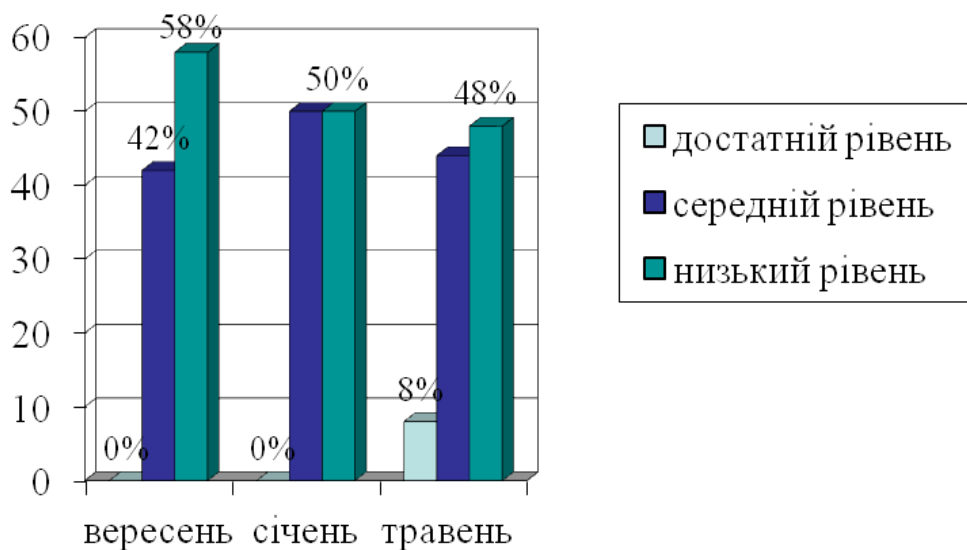

Рис. 2. Моніторинг сформованості базових компетентностей у дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення за освітнім напрямом «Мовлення дитини» за 2022–2023 навчальний рік спеціальної групи №3 (5 р. ж.)

Отже, розроблена Модель використання сенсорної стимуляції у системі корекції порушень мовлення дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами в умовах кризових викликів у закладі дошкільної освіти (ясла-садок) комбінованого типу №244 «Біла лілея» Запорізької міської ради є один із важливих компонентів сфери освітньої діяльності дітей дошкільного віку з ООП під час воєнного стану, і направлена на створення оптимальних умов щодо подолання мовленнєвих порушень у дітей-логопатів.

Результативність роботи. Результати роботи щодо впровадження Моделі використання сенсорної стимуляції у системі корекції порушень мовлення дітей дошкільного віку з ООП в умовах кризових викликів у корекційно-розвитковий процес ЗДО свідчить про системний, циклічний і цілеспрямований розподіл накопиченого навчально-методичного матеріалу у вигляді Моделі дозволяє сконцентрувати вектори педагогічного корекційного впливу на подолання мовленнєвих порушень у дітей з ООП у дистанційному форматі. Робота над створенням та реалізацією Моделі було розпочато у вересні 2022 р. і планується

завершення у травні 2024 р. На даному етапі проведені моніторингові дослідження свідчать про підвищення рівня сформованості мовленнєвої компетентності у дітей експериментальної групи в середньому на 8% за освітнім напрямом «Мовлення дитини», відповідно до БКДО ([Додаток П](#)). Отримані результати свідчать про підвищення інтересу дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення до подолання порушень мовлення та розвитку комунікативно-мовленнєвої компетентності з використанням сенсорної стимуляції, та покращення їх мовленнєвої компетентності.

ВИСНОВКИ

Узагальнення результатів проведеного дослідження дає підстави сформулювати наступні висновки: досліджено теоретичні аспекти застосування сенсорної коробки, як засобу сенсорної стимуляції формування та розвитку мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку з ООП в корекційно-розвитковій роботі вчителя-логопеда в сучасному ЗДО; змодельовано та практично обґрунтовано Моделі використання сенсорної стимуляції з розвитку мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення в процесі корекційно-розвиткової роботи вчителя-логопеда в умовах кризових викликів у ЗДО комбінованого типу №244 ЗМР; розроблено інструментарій щодо визначення рівня сформованості мовленнєвої компетентності у дошкільників з ООП; експериментально перевірено ефективність Моделі використання сенсорної стимуляції з розвитку мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення в процесі корекційно-розвиткової роботи вчителя-логопеда в умовах кризових викликів у ЗДО комбінованого типу №244 ЗМР. Модель спрямовано на підвищення якості організації освітнього корекційно-розвиткового процесу через упровадження інформаційно-комунікаційних технологій для створення єдиного інформаційного простору ЗДО комбінованого типу №244 ЗМР. Запропоновані форми роботи сприяють розвитку значних компенсаторних можливостей дошкільників, та забезпечують його мотивацію до самовдосконалення.

Використання інноваційних форм та методів сенсорної стимуляції в поєднанні з інформаційними технологіями дозволило вдосконалити дистанційну взаємодію з дітьми та батьками, розробити ефективні заняття, які не лише забезпечують

навчання, а й роблять їх захопливим та цікавим для дітей, розвивають мовленнєву компетентність дітей дошкільного віку з ООП, відповідно дозволяють більш якісно здійснити корекційно-розвитковий процес. Представлені результати дослідження свідчать про ефективність використання сенсорної стимуляції під час проведення корекційно-розвиткової роботи з формування мовленнєвої компетентності дошкільників з ООП, та є невід'ємною частиною усього освітнього процесу ЗДО.

Рекомендації щодо впровадження досвіду до масової практики.

Репрезентовані матеріали досвіду можуть бути використані для вирішення завдань формування мовленнєвої компетентності у дітей дошкільного віку із порушеннями мовлення з використанням сенсорної стимуляції у системі корекції порушень мовлення дітей дошкільного віку з ООП в умовах кризових викликів у ЗДО усіх типів власності, для організації взаємодії з їх батьками в дистанційному форматі. Представлений матеріал буде корисний вчителям-логопедам закладів освіти, батькам вихованців, педагогам, слухачам курсів підвищення кваліфікації спеціальності «Дошкільна освіта» та «Спеціальна освіта», педагогічній спільноті закладів вищої освіти у підготовці майбутніх педагогів-дошкільників та вчителів-логопедів. Для ефективного впровадження розроблених матеріалів рекомендуємо: визначити рівень сформованості мовленнєвої компетентності у дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення; окреслити завдання щодо використання розробленого навчально-методичного забезпечення освітнього процесу у системі корекційного впливу на порушення мовлення у дітей дошкільного віку з ООП; скласти план запровадження Моделі використання сенсорної стимуляції у системі корекції порушень мовлення дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами в умовах кризових викликів; здійснити практичну апробацію запропонованих інноваційних розробок; визначити ефективності використання розробленої Моделі шляхом проведення моніторингового дослідження сформованості мовленнєвої компетентності дітей з порушеннями мовлення; висвітлити результати освітньої діяльності на сайті ЗДО та інших ресурсах для ознайомлення педагогів і батьківської громадськості. Отже, проведене дослідження дозволяє констатувати, що презентовані інноваційні розробки є ефективними та

мають потенціал щодо їх використання не лише в практиці роботи вчителів-логопедів спеціальних закладів освіти, а й під час інклюзивного навчання у дистанційному, змішаному та очному форматах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Айрес Джин Е., Дж. Роббінс. Дитина і сенсорна інтеграція. Розуміння прихованих проблем розвитку з практичними рекомендаціями для батьків і спеціалістів. Центр учбової літератури : навч. посіб. 3-тє вид., переробл. та допов. Київ, 2022. 327 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти: державний стандарт дошкільної освіти / за заг. наук. ред. Т. О. Піроженко. Київ, 2021. 38 с.
URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayinih> (дата звернення: 07.02.2024).
3. Богуш А. М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти: навч. посіб. 4-те вид., доопр. і допов. Харків : Ранок, 2013. 192 с.
4. Богуш А. М., Луцан Н. І. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників: мовленнєві ігри, ситуації, вправи. Київ : Слово, 2008. 256 с.
5. Брушевська І. М., Рібцун Ю. В. Комунікативний компонент мовленнєвої діяльності у дітей : діагностичний комплекс : навч.-метод. посіб. для роботи з дітьми із порушеннями мовлення. Запоріжжя : ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2020. 124 с.
6. Гавриленко О. В. Особливості використання сенсорної коробки як засобу сенсорного-пізнавального розвитку дітей дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення // Електронний збірник наукових праць Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. Запоріжжя, 2022. №4 (51) URL: https://www.zoippo.zp.ua/pages/publications/el_gurnal/pages/vip51.html (дата звернення: 07.02.2024).
7. Державний стандарт дошкільної освіти : особливості впровадження / О. Г. Косенчук, І. М. Новик, О. А. Венгловська, Л. В. Куземко. Харків : Ранок, 2021. 240 с.
8. Дудник Н., Чепіль М. Педагогіка Марії Монтессорі : навч. посіб. Київ: Слово, 2017. 272 с.

9. Калмикова Л. О. Формування у дітей старшого дошкільного віку мовленнєвої діяльності: діагностично-розвивальний комплекс : навч.-метод. посіб. Київ : Слово, 2016. 384 с.

10. Кравцова В. І., Страхова Л. Л. Корекційно-розвиткова робота з дітьми із загальним фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення : Програма. Тернопіль : Мандрівець, 2020. 80 с.

11. Логопедія : підручник. Вид. 3-тє, перероб. та допов / за ред. М. К. Шеремет. Київ : Слово, 2013. 672 с.

12. Марченко І. С. Спеціальна методика розвитку мовлення : навч. посіб. Вид. 3-тє, перероб. та допов. Київ : Слово, 2019. 312 с.

13. Про дошкільну освіту. Закон України від 11.07.2001 №2628-III. Дата оновлення : 31.03.2023. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2628-14> (дата звернення: 07.02.2024).

14. Про освіту. Закон України від 05.09.2017 №2145-VIII. Дата оновлення : 04.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 07.02.2024).

15. Теорія та методика розвитку рідної мови дітей : навчально-методичний посібник / за ред. В. Є. Бенера, Н. В. Маліновська. Київ : Слово, 2014. 384 с.

ПЕРЕЛІК ДОДАТКІВ

Додаток А. Короткий словник-порадник термінів.

https://docs.google.com/document/d/13XViMveN9qv_R3Z8UUe7wBnlbe7HNDdF/edit?usp=sharing&ouid=116080835818816536658&rtpof=true&sd=true

Додаток Б. План семінару практикуму для педагогів ЗДО комбінованого типу №244 ЗМР щодо використання сенсорної стимуляції у системі корекції порушень мовлення дітей дошкільного віку з ООП.

<https://docs.google.com/document/d/1EAggzienbMr3pKCmsFwVOK4pnwAu-sHo/edit?usp=sharing&ouid=116080835818816536658&rtpof=true&sd=true>

Додаток В. Інструментарій щодо визначення рівня сформованості мовленнєвої компетентності у дітей дошкільного віку з ООП.

<https://docs.google.com/document/d/1VblezQ0diZ1vkC5XYY0m15z9FRy-Sq7Q/edit?usp=sharing&ouid=116080835818816536658&rtpof=true&sd=true>

Додаток Г. Консультація для педагогів «Сенсорна інтеграція: що це? Використання сенсорної стимуляції з розвитку мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку з ООП в корекційно-розвитковій роботі сучасного ЗДО».

<https://docs.google.com/document/d/1KWBNQwuPKVb8Bpdb01lo56IFcnMCHtEd/edit?usp=sharing&ouid=116080835818816536658&rtpof=true&sd=true>

Додаток Д. Консультація для батьків Консультація для батьків «Створення сенсорної коробки вдома».

<https://docs.google.com/document/d/17D1lvdO9KZAoQhg916nF8vsknzeEhgZ6/edit?usp=sharing&ouid=116080835818816536658&rtpof=true&sd=true> ;

<https://docs.google.com/presentation/d/1tQ2EZgMQ1Zu1xd1BsBaWNT0Pnzh95sgL/edit?usp=sharing&ouid=116080835818816536658&rtpof=true&sd=true>

Додаток Е. Картотека авторських відео контентів щодо створення сприятливого середовища для сенсорного розвитку дітей дошкільного віку з ООП.

<https://docs.google.com/document/d/1qfljSLwRLkN8cm5eLjA6cua83WRpwoxF/edit?usp=sharing&ouid=116080835818816536658&rtpof=true&sd=true>

Додаток Ж. Орієнтовне перспективне планування освітньої діяльності з дітьми дошкільного віку з особливими освітніми потребами за освітнім напрямом «Мовлення дитини» на навчальний рік під час воєнного стану.

<https://docs.google.com/document/d/1mfg5kXjCoOIEeImWvDExhTDcTkMbA6EE/edit?usp=sharing&ouid=116080835818816536658&rtpof=true&sd=true>

Додаток З. Орієнтовний перспективний план корекційно-розвиткової роботи на навчальний рік для дітей середнього дошкільного віку з ООП.

<https://docs.google.com/document/d/1giw-qJNmWpeRxLSwYuZGnTrJDgAQ7LcP/edit?usp=sharing&ouid=116080835818816536658&rtpof=true&sd=true>

Додаток К. Орієнтовний перспективний план корекційно-розвиткової роботи на навчальний рік для дітей старшого дошкільного віку з ООП.

<https://docs.google.com/document/d/1tDNI4kJiKnn1QVhROyVS57FP2OnrhbeH/edit?usp=sharing&ouid=116080835818816536658&rtpof=true&sd=true>

Додаток Л. Орієнтовні конспекти занять корекційно-розвиткового напрямку.

https://docs.google.com/document/d/1E6KtcCuB_GNSGiR2WvLXz843gAEEjvHd/edit?usp=sharing&ouid=116080835818816536658&rtpof=true&sd=true;
<https://docs.google.com/presentation/d/11L2kMTasoHR-CY5mlrKUCE63HgKoLDgI/eit?usp=sharing&ouid=116080835818816536658&rtpof=true&sd=true>

Додаток М. Картотека рекомендованих авторських інтерактивних ігор з використанням сенсорної стимуляції для розвитку мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення в процесі корекційно-розвиткової роботи в умовах кризових викликів.

https://docs.google.com/document/d/1E6KtcCuB_GNSGiR2WvLXz843gAEEjvHd/edit?usp=sharing&ouid=116080835818816536658&rtpof=true&sd=true

Додаток Н. Картотека рекомендованих для використання електронних ресурсів щодо використання сенсорної стимуляції з розвитку мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення в процесі корекційно-розвиткової роботи вчителя-логопеда в умовах кризових викликів.

<https://docs.google.com/document/d/15tVct5kUXVxdnKewUK2ZMMLDzVYvMUvI/edit?usp=sharing&oid=116080835818816536658&rtpof=true&sd=true>

Додаток О. Перелік дидактичних вправ до лексичних тем відповідно орієнтовного перспективного планування.

<https://docs.google.com/document/d/1WpGmQeOoqiVdnQKFV7JCO-vaBWuB0-tk/edit?usp=sharing&oid=116080835818816536658&rtpof=true&sd=true>

Додаток П. Аналіз моніторингу сформованості базових компетентностей у дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення за освітнім напрямом «Мовлення дитини».

https://docs.google.com/document/d/1RExANz7LVKggVJiq_IiPmjqls9RVcMKn/edit?usp=sharing&oid=116080835818816536658&rtpof=true&sd=true

Додаток Р. Тека світлин «Впровадження Моделі використання сенсорної стимуляції з розвитку мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення в процесі корекційно-розвиткової роботи вчителя-логопеда в умовах кризових викликів в ЗДО №244»

https://drive.google.com/drive/folders/17Uj4s16gPo_Uo3RL5advUAFM_Q1tyU-9?usp=sharing

**План семінару практикуму для педагогів ЗДО комбінованого типу №244 ЗМР
щодо використання сенсорної стимуляції у системі корекції порушень
мовлення дітей дошкільного віку з ООП**

Семінар-практикум

(для педагогів всіх груп)

Керівник: вихователь-методист Олена ГАВРИЛЕНКО

Тема: «Сенсорна інтеграція – сучасна технологія формування та розвитку комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку в умовах сучасного ЗДО».

Мета: поглиблення, систематизація та активізація знань педагогів щодо оптимізації освітнього процесу ЗДО з розвитку комунікативно-мовленнєвої компетентності мовлення дітей дошкільного віку, як складової їх мовленнєвої компетентності, шляхом впровадження сенсорної інтеграції, як сучасної технології розвитку особистості дошкільника.

Заняття 1.

№ п/п	Зміст роботи	Термін	Відповідальні
1.	Сучасні підходи формування комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку.	Січень	Олена ГАВРИЛЕНКО, вихователь-методист
2.	Поняття сенсорної інтеграції. Види, принципи та вікові особливості розвитку і роботи сенсорних систем особистості.		
3.	Зміст і завдання сенсорного виховання дітей дошкільного віку щодо розвитку їх комунікативно-мовленнєвої компетентності в сучасній вітчизняній та зарубіжній педагогіці («Банк ідей»).		
	<i>Домашнє завдання:</i> 1. Опрацювати рекомендовану літературу.		Педагоги усіх вікових груп

	2. Пройти вхідне тестування на платформі Google Classroom «Методична гостинна» для самодіагностики щодо визначення рівня знань педагогів з питання формування та розвитку комунікативно-мовленнєвої компетентності дошкільників з використанням сенсорної інтеграції.		
--	---	--	--

Заняття 2.

№ п/п	Зміст роботи	Термін	Відповідальні
1.	Роль зорового, тактильного та слухового аналізатору в процесі формування та розвитку комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку (<i>мозковий штурм</i>).	Лютий	Олена ГАВРИЛЕНКО, вихователь-методист Педагоги усіх вікових груп
2.	Використання сенсорної коробки, як засобу формування та розвитку комунікативної компетентності дітей дошкільного віку (<i>інтерактивне спілкування</i>).		
3.	«Щоб навчати – треба знати» (розвиток комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку засобами сенсорної інтеграції). Підведення підсумків роботи, обмін думками (<i>вправа «Мікрофон»</i>).		
	<i>Домашнє завдання:</i> 1. Розробити відео-контент (<i>відео-заняття</i>) з використання дидактичних матеріалів з сенсорної інтеграції для формування та розвитку мовленнєвої компетентності дітей своєї вікової групи.		

Заняття 3.

№ п/п	Зміст роботи	Термін	Відповідальні
1.	Залучення батьків до формування та розвитку комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільників засобами сенсорної інтеграції (<i>Бліц опитування</i>).	Березень	Олена ГАВРИЛЕНКО, вихователь-методист Педагоги усіх вікових груп
2.	Створення сенсорного профілю дитини дошкільного віку (складання опитувальника для		

	батьків щодо оцінювання сенсорного профілю дитини дошкільного віку). <i>Робота в групах – «Мозковий штурм».</i>		
3.	Доцільність використання технології сенсорної інтеграції в освітньому процесі ЗДО з розвитку комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку (<i>практичний кейс</i>).		
	<i>Домашнє завдання:</i> 1. Пройти вихідне тестування на платформі на платформі Google Classroom «Методична гостинна» для самодіагностики щодо визначення рівня знань педагогів з питання формування та розвитку комунікативно-мовленнєвої компетентності дошкільників з використанням сенсорної інтеграції.		

моніторингу сформованості базових компетентностей у дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення за освітнім напрямом «Мовлення дитини»

[illegible]

Під час діалогу спокійно розмовляти, не відволікатися, дивитися в очі, уникати зайвих жестів.									
Мімічно і інтонаційно зображати стан переляку, радості.									

**Результати діагностичного обстеження
розвитку зв'язного мовлення (Монолог)
Спеціальна група для дітей з порушеннями мовлення №____
(середній дошкільний вік, 5 р. ж.)**

I період									
Утворення речень за демонстрацією дії.									
Переказ тексту за демонстрацією дії.									
Переказ тексту за зразком.									
Переказ тексту за запитаннями.									
Складання описових розповідей за зразком.									
II період									
Переказ з опорою на картину за зразком.									
Переказ з опорою на картину за запитаннями.									
Складання описових розповідей за запитаннями.									
III період									
Складання описових розповідей за план-схемою.									
Складання розповідей за серією картин з питань.									

**Результати діагностичного обстеження
лексико-граматичної граматичної будови мовлення у дітей
Спеціальна група для дітей з порушеннями мовлення №____
(старший дошкільний вік, 6 р. ж.)**

[illegible]

**Результати діагностичного обстеження
розвитку зв'язного мовлення (Монолог)**
Спеціальна група для дітей з порушеннями мовлення №2

(старший дошкільний вік, 6 р. ж.)

I період										
Переказ коротких оповідань за зразком										
Переказ коротких оповідань за запитаннями										
Складання описових розповідей за зразком										
Складання описових розповідей за запитаннями										
II період										
Складання розповідей за серією картин за допомогою запитань										
Складання розповідей за серією картин за планом										
Складання розповідей по картині за запитаннями										
Складання розповідей по картині за планом										
Складання описових розповідей за запитаннями										
Складання описових розповідей за план-схемою										
III період										
Складання розповіді по картині з елементами ускладнення (доповнення епізодів, зміну початку і кінця розповіді) за планом.										
Складання розповіді за картиною з елементами ускладнення (доповнення епізодів, зміна початку і кінця розповіді) за запитаннями.										
Складання розповіді-опису за планом.										

**Результати діагностичного обстеження
навчання елементам грамоти**

Спеціальна група для дітей з порушеннями мовлення № _____

(старший дошкільний вік, 6 р.ж.)

I період										
Мовленнєві та немовленнєві звуки. Поняття голосний звук.										
Уміння виділяти даний голосний з ряду гласних [А, У].										
Уміння виділяти початковий голосний звук у слові.										
Уміння розрізняти на слух довгі та короткі слова.										
II період										
Поняття – звук, буква.										
Уміння виділяти з ряду голосних звуків даний звук [А, У, І, О].										
Уміння виділяти початковий голосний звук у слові.										
Звуковий аналіз звукосполучень типу: ОА, УІ.										
Букви А, У, О, І										
Читання звукосполучень типу: АУ, ІА, АІ										
III період										
Уміння виділяти звуки [Т, П, Н, М, К] з ряду звуків, в кінці і на початку слів.										
Аналіз зворотних і прямих складів.										
Уміння підбирати слово на заданий звук										
Читання відкритих і закритих складів типу: па, ап., от; слів типу: мак, ком.										

Результати діагностичного обстеження
лексико-граматичної граматичної будови мовлення у дітей
Спеціальна група для дітей з порушеннями мовлення №___
(старший дошкільний вік, 7 р.ж.)

[illegible]

Картотека авторських відео контентів щодо створення сприятливого середовища для сенсорного розвитку дітей дошкільного віку з ООП вчителями-логопедами ЗДО комбінованого типу №244 ЗМР

1. Виготовлення сенсорної коробки.

<https://youtu.be/UjoWn52Jx-8>

2. Виготовлення домашнього пісочного столу.

https://youtu.be/_-qqKYsw3uQ

3. Виготовлення логопедичної ляльки «Логопедична лялька – Котик Мурчик».

<https://youtu.be/mm6dpM4pZZo>

4. Артикуляційна гімнастика з елементами сенсорної стимуляції «Смачна артикуляційна гімнастика».

<https://www.youtube.com/watch?v=Ro-G0p2XwLI>.

5. Виготовлення логопедичної ляльки «Логопедична лялька – Жираф Жора».

<https://youtu.be/7TsYaNe5QVo>

6. Використання ігрових практик, які стимулюють пізнавальний аспект, пам'ять; сенсорні тренування (візуальні, тактильні стимулювання) «Мій руховий інтелект».

<https://youtu.be/dcjlQnmGys>

7. Артикуляційна гімнастика з елементами сенсорної стимуляції «Разом з Зеброю навчись вимовляти звуки [P], [P']».

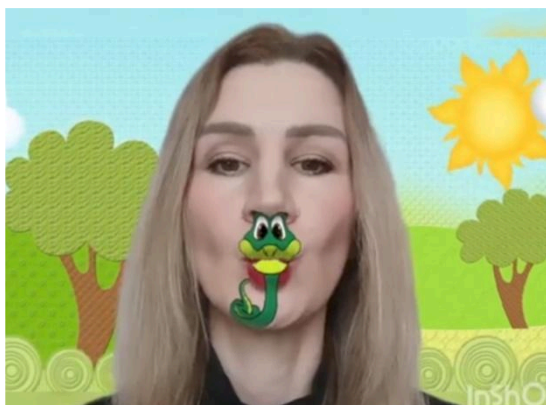

<https://www.youtube.com/watch?v=J6oj0Dcxa6Q>

*Зміст запропонованого комплексу артикуляційної гімнастики
для звуків Р та Р'*

1. «Гойдалка» – посміхнутися, відкрити рот. По черзі торкатись верхніх та нижніх зубів. Нижня щелепа при цьому нерухома.
2. «Маляр» – посміхнутися, відкрити рот. Широким кінчиком язика «фарбувати» піднебіння від зубів до горла.
3. «Чистимо верхні зубки» – кінчиком язика «чистити» верхні зуби.
4. «Конячка» – посміхнутися, відкрити рот. Покладати язиком, як цокає конячка. Нижня щелепа нерухома.
5. «Грибок» – присмоктати широкий язик до піднебіння. Язик – це шляпка гриба, а під'язикова зв'язка – ніжка.
6. «Гармошка» – язик у вигляді «грибочка», рот широко відкривається і закривається.
7. «Барабан» – багаторазово, чітко вимовляти звук Д–д –д. Язик «б'є» за верхніми зубами. Нижня щелепа не рухома.
8. «Комарик» – посміхнутись, відкрити рот. Підняти язик за верхні зуби та довго промовляти звук З – з-з.

8. Артикуляційна гімнастика з елементами сенсорної стимуляції «Разом з веселою Змійкою навчись вимовляти шиплячі звуки».

<https://www.youtube.com/watch?v=tSwwyHHV9mw>

*Зміст запропонованого комплексу
артикуляційної гімнастики для шиплячих звуків*

1. «Жабка» – губи зімкнені, розтягуються у посмішку.

2. «Слонення» – губи сильно витягнуті вперед, як для звуку У.

3. «Жабка» – «Слонення».

4. «Лопатка» – посміхнутися, широкий язик покласти на нижню губу.

Слідкувати, щоб язик не притискав губу. Утримувати на рахунок до 10.

5. «Варення» – посміхнутися, широким язиком у вигляді чашки облизувати верхню губу.

6. «Чашка» – рот відкрити, бокові краї та кінчик язика підняти у вигляді чашки.

7. «Неслухняний язичок» – покласти широкий язик між губами та «плескати» його, промовляючи пя-пя-пя.

8. «Бублик» – зуби зімкнути, губи у вигляді кола.

9. «Маляр» – посміхнутися, відкрити рот. Широком кінчиком язика «фарбувати» піднебіння від зубів до горла.

10. «Конячка» – посміхнутися, відкрити рот. Поклацати язиком, як цокає конячка. Нижня щелепа нерухома.

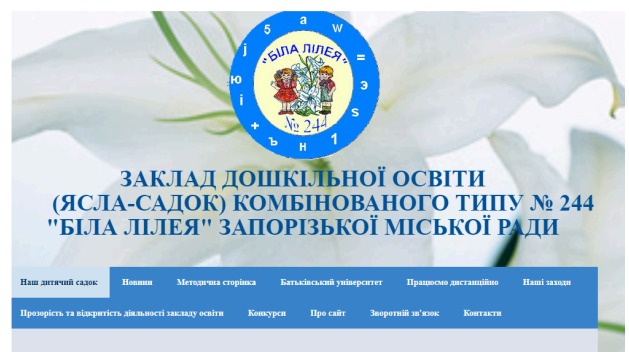
11. «Грибок» – присмоктати широкий язик до піднебіння. Язик – це шляпка гриба, а під'язикова зв'язка – ніжка.

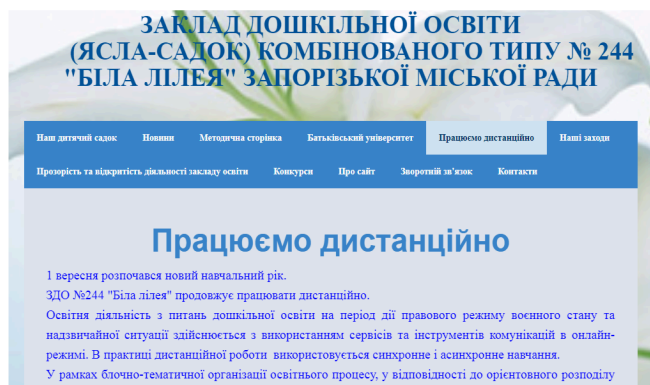
12. «Гармошка» – язик у вигляді «грибочка», рот широко відкривається і закривається.

***Сайт закладу дошкільної освіти (ясла-садок) комбінованого типу №244
«Біла лілея» Запорізької міської ради.***

<https://bilalileya.jimdofree.com>

<https://bilalileya.jimdofree.com/працюємо-дистанційно>

Канали YouTube вчителів-логопедів

https://youtu.be/AdbGYI_8RHU,

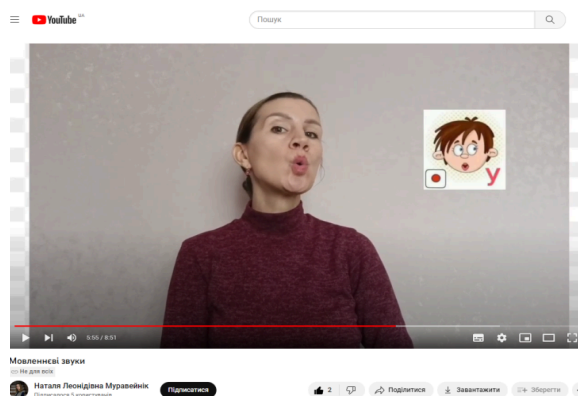
<https://youtu.be/MZ2nkvSFvDw>

https://youtu.be/H__NTd4DRoc,

<https://youtu.be/a-4qe2oZQBo>

https://youtu.be/I_fp5VS_iHw,

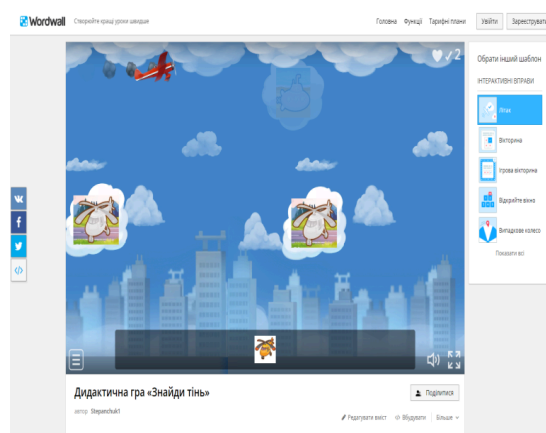
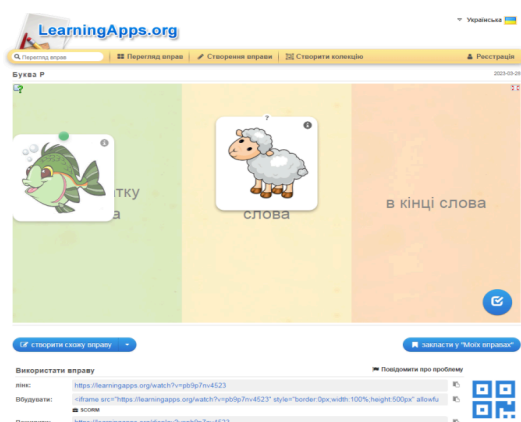
<https://youtu.be/GKcdiisdRhg>,

Інтерактивні ігри з формування мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку з ООП

<https://wordwall.net/uk/resource/54193995/дидактична-гра-знайди-тінь>

<https://learningapps.org/display?v=pxc2pf6wj23>

**Орієнтовне перспективне планування освітньої діяльності з дітьми
дошкільного віку з особливими освітніми потребами за освітнім напрямом
«Мовлення дитини» на навчальний рік під час воєнного стану**

Місяць	Тиждень	Середній дошкільний вік		Старший дошкільний вік	
		Освітній напрям «Дитина в соціумі» (Заняття «Ознайомлення із соціумом та власним художня література»)	Освітній напрям «Дитина в природному довкіллі» (Заняття «Ознайомлення з природним довкіллям, художня література»)	Освітній напрям «Дитина в соціумі» (Заняття «Ознайомлення із соціумом та власним художня література»)	Освітній напрям «Дитина в природному довкіллі» (Заняття «Ознайомлення із природним довкіллям, художня література»)
Вересень	1	Знайомство. (Дитячий садок.) (моніторинг) 1. Казка М. Смирнова «Як маленьке поросятко пішло у садочок». 2. Оповідання В. Осєєва «Сторож». 3. Вірш І. Блажкевич «У дитячому садку».	Квіти. (Квітники групи. Біла лілея – символ дитячого садка) (моніторинг) 1. Казка В. Аверкієв «Казка про силу квітки лілії». 2. Оповідання Д. Джи «Розповідь про лілею». 3. Вірш А. Костецького «Лілія».	Знайомство. (Дитячий садок) (моніторинг) 1. Казка М. Сурженко «Казка про дитячий садок» 2. Оповідання О. Іваненко «Що Ромко їв?» 3. Вірш Н. Забіла «Марина Дмитрівна».	Квіти. (Квітники дитячого садка. Біла лілея – символ дитячого садка) (моніторинг) 1. Казка О. Шамрай «Конюшина і лілія». 2. Оповідання «Лілія-квітка з багатою історією» (автор невідомий). 3. Вірш Л. Квіт «Білі лілеї».
	2	Знайомство. (Коло друзів.) (моніторинг) 1. Казка Е. Успенського «Віра та Анфіса. Знайомство». 2. Оповідання Н. Забіли «Ясочин садок». 3. Вірш П. Ребра «Оксанин дитсадок».	Дерева, куці. (Дерева, куці дитячого садка.) (моніторинг) 1. Казка О. Табак «Мудрий їжачок». 2. Оповідання В. Миколаєнко «Чому дерева восени такі барвисті». 3. Вірш М. Познанської «Куди не глянемо».	Знайомство. (Коло друзів.) (моніторинг) 1. Казка В. Сутєєва «Різні колеса». 2. Оповідання О. Буцень «Маленькі помічники». 3. Вірш А. Костецького «Як зробити веселим».	Дерева, куці. (Дерева, куці дитячого садка.) (моніторинг) 1. Казка К. Міхаліцини «Хто росте у парку?» 2. Оповідання «Як ми саджали дерево» (автор невідомий). 3. Вірш Н. Кир'ян «Посади деревце».

	3	Дім. (Сім'я) 1. Казка О. Табак «Усі з'єднані любов'ю». 2. Оповідання В. Паронової «Єдине ціле». 3. Вірш О. Табак «Гарна в мене є сім'я».	Планета Земля. (Вода. Суша) 1. Казка В. Стасів «Історія однієї краплі». 2. Оповідання «Вода – основа життя» (автор невідомий). 3. Вірш М. Познанської «Ідуть дощі».	Я і моя сім'я. (Сім'я. Родина) 1. Казка Х. Ганзи «Казка про доброту». 2. Оповідання В. Осєєва «Печиво». 3. Вірш Л. Компанієць «Працьовита в нас сім'я».	Планета Земля. (Форма, рельєф, водойми. Мапа, глобус) 1. Казка укр. нар. казка «Вода». 2. Оповідання Ю. Власішен «Ніч напередодні». 3. Вірш «Планета Земля» (автор невідомий).
	4	Дитяче товариство. (Правила товариських взаємин) 1. Казка Ю. Ярмиш «Зайчаткова казочка». 2. Оповідання О. Майбороди «Козеня». 3. Вірш О. Стана «Другу руку простягай».	Природні об'єкти. (Каміння. Пісок) 1. Казка А. Рибалки «Пригоди піщинки». 2. Оповідання Т. Саєнко «Пісок». 3. Вірш А. Костецького «Пісочниця».	Етикет – правила культурного спілкування. (Ввічливі слова) 1. Казка О. Толстого «Дівчинка з блакитними косами береться виховувати Буратіно». 2. Оповідання В. Осєєва «Чарівне слово» або «Хлопчики і дівчатка». 3. Вірш А. Костецького «Як зробити день веселим».	Природні об'єкти. (Каміння. Пісок. Глина) 1. Казка укр. нар. казка «Як пісок пана зврятував». 2. Оповідання В. Сухомлинського «Камінь». 3. Вірш Т. Лавинюкової «Камінь».
Ж о в т е н ь	1	Здоров'я. (Наше тіло) 1. Казка О. Корневої «Казка про дівчинку Ганнусю». 2. Оповідання М. Солтиса-Смирнова «Мильна історія». 3. Вірш Г. Бойка «Здоровим будь». 4. Презентація №3.	Правила природоцільної поведінки. (Зелена аптека. Ялівець, ялина, туя) 1. Казка В. Море «Казка про лісову ялинку». 2. Оповідання П. Утевської «Лісова аптека». 3. Вірш К. Перелісної «Вітер! Вітер! Вітерець!»	Правила для здоров'я. (Предмети туалету. Гігієна тіла. Цінність здоров'я) 1. Казка укр. нар. казка «Микита – Кожум'яка». 2. Оповідання О. Іщенко «Режим дня. День Софі». 3. Вірш Р. Куликова «Чисті зуби».	Правила природоцільної поведінки. (Зелена аптека. Ялівець, ялина, сосна, туя) 1. Казка Н. Гуркіної «Історія Ялиночки». 2. Оповідання В. Сухомлинського «Соромно перед соловейком». 3. Вірш Г. Бойка «Зелена аптека».
	2	Магазин. (Гроші) 1. Казка Л. Куліш-Зінків «Багатий зайчик». 2. Оповідання	Осінь. (Овочі. Фрукти) 1. Казка Е. Рауд «Мишка, Кіт і гарбуз».	Дитина і фінанси. (Гроші, ціна. Сімейний бюджет)	Осінь. (Овочі. Фрукти. Ягоди) 1. Казка В. Сутєєва «Мішок яблук». 2. Оповідання «Багатий урожай

		В. Провоторової «Бабуся в супермаркеті». 3. Вірш О. Вербило «У магазині».	2. Оповідання М. Стельмаха «Капуста». 3. Вірш П. Мостового «Огірочки».	1. Казка індійська нар. казка «Гроші чи розум». 2. Оповідання В. Сухомлинського «Ледача подушка». 3. Вірш О. Вербило «Ми прийшли у магазин».	овочів та фруктів» (автор невідомий). 3. Вірш Л. Українки «Вишеньки, черешеньки».
	3	Безпека життєдіяльності дитини. (Правила особистої та пожежної безпеки) 1. Казка О. Єфімової «Небезпечна знахідка». 2. Оповідання В. Бутова «Відважні пожежники». 3. Вірш Джей Джи «Протипожежна безпека».	Осінь. (Погода) 1. Казка В. Сухомлинський «Як починається осінь». 2. Оповідання В. Чухліб «Чи далеко до осені». 3. Вірш П. Тичина «Осінь така мила». 4. Презентація №4.	Безпека життєдіяльності дитини. (Правила особистої та пожежної безпеки) 1. Казка С. Маршак «Кицькин дім». 2. Оповідання Джей Джи «Розповідь про пожежників». 3. Вірш Ю. Дворнова «Сірники – не іграшки!»	Осінь. (Погода) 1. Казка В. Сухомлинський «Дід Осінник». 2. Оповідання О. Табака «Лапчик і горіх». 3. Вірш К. Перелісна «Золота осінь». 4. Презентація №4.
	4	Осінь. (Одяг. Взуття) 1. Казка Л. Воронкова «Про дівчинку Марічку, яка все губила». 2. Оповідання Л. Кисельової «Черевички». 3. Вірш Т. Коломієць «Чобітки».	Осінь. (Природа) 1. Казка О. Табак «Золотий горішок». 2. Оповідання В. Сухомлинського «Осінь принесла золотисті стрічки». 3. Вірш Д. Павличко «Осінь».	Осінь. (Одяг. Взуття) 1. Казка: Г. Андерсе н «Нове вбрання короля» 2. Оповідання: К. Ушинського «Як сорочка в полі виросла». 3. Вірш К. Перелісної «Швачка».	Осінь. (Природа) 1. Казка І. Прокопенко «Як берізка листя роздаровувала». 2. Оповідання О. Погинайко «Осінь без смутку». 3. Вірш К. Перелісної «Осінній вітер».
Л и с т о п а д	1	Рідний край. Дорога до дитячого садка. (Дитячий садок. місто Запоріжжя) 1. Казка Т. Бородіні «Подорож слонення в дитячий садок». 2. Оповідання «Запоріжжя – місто, що зачаровує» (автор невідомий). 3. Вірш П. Король «Дитячий садок – веселий дім».	Народні символи України. (Верба, калина, дуб. Лелека) 1. Казка М. Андрусяк «Роздуми дуба». 2. Оповідання «Дуб» (автор невідомий). 3. Вірш Я. Скидан «Калина».	Рідний край. (Дитячий садок. Шевченківський район. Запоріжжя. Острів Хортиця. Запорізька Січ) 1. Казка калмицька нар. казка «Казка про рідний край». 2. Оповідання В. Дуди «Хортиця – мандрівка в історію козацтва». 3. Вірш Д. Павличка «Де найкраще місто на Землі».	Народні символи України. (Верба, калина, дуб, соняшник, мальва, барвінок. Лелека, соловей) 1. Казка О. Кукуєвицької «Таємниця золотого дуба». 2. Оповідання Б. Харчук «Калина». 3. Вірш Г. Бойка «Листопад».

2	Ми – українці. (Україна. Місто Запоріжжя. Острів Хортиця.) 1. Казка укр. нар. казка «Де взялися запоріжці». 2. Оповідання «Острів Хортиця» (автор невідомий). 3. Вірш П. Тичини «Добридень тобі, Україна моя».	Подорожуємо Україною. (Струмок. Річка. Море) 1. Казка О. Табак «Сила маленького джерельця». 2. Оповідання М. Яненко «Спасибі вам, дельфіни». 3. Вірш Т. Шевченка «Тече вода з-під явору».	Моя Батьківщина (Україна. Столиця. Міста України) 1. Казка укр. нар. казка «заснування Києва». 2. Оповідання Н. Забіли «Старовинне місто». 3. Вірш Л. Біленької «Бережімо Україну!»	Подорожуємо Україною. (Парк. Лісосмуга. Ліс) 1. Казка «Могутній дуб» (автор невідомий) або В. Сухомлинського «Хай будуть і соловей, і жук». 2. Оповідання «Прогулянка в парку» (автор невідомий). 3. Вірш І. Блажкович «Кленове листя».
3	Національні символи України. (Україна. Державний Герб України. Державний Прапор України) 1. Казка «Казка про Тризуб, Прапор, Гімн» (автор невідомий). 2. Оповідання «Прапор і герб моєї держави». 3. Вірш Л. Біленької «Український прапор».	Подорожуємо Україною. (Поля. Ліси. Гори) 1. Казка О. Табак «Про жучка і жовте листячко». 2. Оповідання «Краще гір – бувають тільки гори...» (розповідь про Карпати) (автор невідомий). 3. Вірш П. Воронька «Облітав журавель».	Національні символи України. (Державний Герб України, Державний Прапор України, Державний Гімн України. Морально-етична бесіда) 1. Казка А. Сокол «Легенда про державні символи». 2. Оповідання В. Складенко «Звідки походить назва Україна?» 3. Вірш Л. Біленької «Український прапор».	Подорожуємо Україною. (Гори. Моря. Ріки. Ліс. Степ) 1. Казка М. Пляцковського «Чи глибока річка?» 2. Оповідання І. Міщенко «Ліс і людина». 3. Вірш Т. Шевченка «Рече та стогне Дніпр широкий».
4	Інтегроване заняття. Світ великий і малий. (Україна. Рідне місто) 1. Казка Г. Жигалюк «Казка про Україну». 2. Оповідання О. Белікова «Острів Хортиця». 3. Вірш Я. Скидан «Україна-рідний край».	Інтегроване заняття. Осінь. (підсумкове) 1. Казка Д. Кудрякова «Дурнуватий засць». 2. Оповідання О. Копиленко «Жовкне листя». 3. Вірш П. Тичини «Осінь така мила» Д. Павличка «Осінь».	Інтегроване заняття. Світ великий і малий. (Країни Світу. Україна на мапі Світу. Наші країни-сусіди) 1. Казка О. Кротюк «Найкраща земля». 2. Оповідання М. Барни «І все це – Україна». 3. Вірш Ю. Шкрумелюк «Де Україна».	Інтегроване заняття. Осінь. (підсумкове) 1. Казка С. Раковської «Кольори – побратими». 2. Оповідання В. Сухомлинського «Осінні сни клена». 3. Вірш М. Познанської «Журавлі летять».

Г р у д е н ь	1	Оціни вчинок. (Морально-етична бесіда) 1. Казка О. Корнєєвої «Як Зайчики до Білочок ходили». 2. Оповідання Г. Поволоцького «Скибка хліба». 3. Вірш О. Висотської «Ми умієм чисто митись».	Зима. (Погода. Природа) 1. Казка Л. Повх «Як цуценя сніжинки ловило». 2. Оповідання В. Сухомлинського «Як дзвенять сніжинки». 3. Вірш А. Костецького «Сніжинки».	Все повертається тобі. (Морально-етична бесіда) 1. Казка В. Нестойко «Пригоди близнят-козенят». 2. Оповідання О. Кротюк «Хто дружити не вміє». 3. Вірш А. Костецького «Подарунок для друга».	Зима. (Погода. Природа) 1. Казка О. Зимин «Чому горобці у вирії не літають». 2. Оповідання І. Соколова-Микитова «Зима». 3. Вірш В. Паромової «Хто летить до годівниці».
	2	Зимові календарно-обрядові свята. (День Святого Миколая) 1. Казка К. Гайнер «Святий Миколай і янголи-учень». 2. Оповідання О. Наконечної «Свято Миколая». 3. Вірш Г. Чернобицької «І зайчик чекає на Святого Миколая».	Птахи взимку. (Голуб, горобець, гава) 1. Казка С. Афоньшин «Казка про сороку». 2. Оповідання І. Полуянова «Шепіт снігів». 3. Вірш В. Паронової «Горобчик».	Зимові календарно-обрядові свята. (День Андрія Первозваного. День Святого Миколая) 1. Казка Ю. Хандожинської «Подарунок від Святого Миколая». 2. Оповідання Ю. Станинець «Дарунок Миколая». 3. Вірш М. Підгірянки «Святий Миколаю».	Птахи взимку. (Зимуючі осілі птахи) 1. Казка К. Перелісної «Довгоніс». 2. Оповідання О. Буценя «Кмітливий горобець». 3. Вірш А. Висоцького «Синичці».
	3	Інтегроване заняття. Зима – весела казкова пора. (Новий рік.) 1. Казка «Новорічна казка про те, як Старий рік не хотів пускати Новий рік». 2. Оповідання О. Буценя «Під Новий рік». 3. Вірш І. Блажкевича «Новий рік».	Інтегроване заняття. Зима – весела казкова пора. (Новий рік.) 1. Казка В. Струтинського «Чому рипить сніжок». 2. Оповідання «Новий рік». 3. Вірш Г. Демченко «Що за гостя в нас така».	Інтегроване заняття. Зима – весела казкова пора. (Новий рік.) 1. Казка С. Дерманського «Новорічний костюм». 2. Оповідання М. Пляцковського «Ромашки в січні». 3. Вірш Л. Яковенко «Новий рік».	Інтегроване заняття. Зима – весела казкова пора. (Новий рік.) 1. Казка М. Сурженко «Казка про Новий рік: як звірятка зустрічали свято». 2. Оповідання В. Сутєєва «Ялинка». 3. Вірш М. Рильського «Новорічна ялинка».
	4	Інтегроване заняття. Зима – весела казкова пора. (Новий рік.) 1. Казка С. Козлова «Зимова казка».	Інтегроване заняття. Зима – весела казкова пора. (Новий рік.) 1. Казка укр. нар. казка «Пори року».	Інтегроване заняття. Зима – весела казкова пора. (Новий рік.) 1. Казка О. Зубер «Новорічне диво».	Інтегроване заняття. Зима – весела казкова пора. (Новий рік.) 1. Казка О. Новик «Як Ведмежатко Новий рік зустрічало».

		2. Оповідання Ю. Смаль «Новорічна казка». 3. Вірш Є. Гуцало «Новорічний подарунок».	2. Оповідання В. Сухомлинського «Як діти раділи, а Ялинка плакала». 3. Вірш І. Неходи «Ялинонька».	2. Оповідання В. Скуратівського «Січень снігом січе». 3. Вірш Т. Коломієць «З Новим роком».	2. Оповідання О. Копиленко «Зимовий день». 3. Вірш Д. Чередниченко «Новий рік».
С і ч е н ь	1	<i>Інтегроване заняття. Зимові календарно-обрядо ві свята. (Різдво.) (моніторинг)</i> 1. Казка О. Лушевської «Різдвяна ялинка». 2. Оповідання О. Цегельської «На Святий вечір». 3. Вірш українська народна колядка «Коляд, коляд, колядниця».	<i>Інтегроване заняття. Правила природоцільної поведінки. (Кімнатні рослини для нас і ми для них) (моніторинг)</i> 1. Казка М. Яремійчук «Сад на підвіконні». 2. Оповідання Б. Гусак «Квітка, а ви звідки?» 3. Вірш Н. Григор'євої «Кімнатні квіти».	<i>Інтегроване заняття. Зимові календарно-обрядові і свята. (Різдво. Свято Василя. Водохреща) (моніторинг)</i> 1. Казка З. Живки «Казка про справжнє Різдво». 2. Оповідання Н. Наркевич «Щасливий Святий вечір» 3. Вірш І. Франка «Зима. Різдво».	<i>Інтегроване заняття. Правила природоцільної поведінки. (Фітомодулі. Кімнатні рослини для нас і ми для них.) (моніторинг)</i> 1. Казка Н. Камен «Мексиканець». 2. Оповідання Г. Манів «Хто ж вона?» 3. Вірш В. Стасіва «Фіалочки на підвіконні».
	2	<i>Інтегроване заняття. Зимові розваги. (моніторинг)</i> 1. Казка О. Іваненко «Бурулька». 2. Оповідання М. Носова «На гірці». 3. Вірш К. Перелісної «Ковзани».	<i>Інтегроване заняття. Правила природоцільної поведінки. (Куточок живої природи дошкільного закладу, черепахи, акваріумні рибки.) (моніторинг)</i> 1. Казка М. Пляцковського «Казка про перевернуту черепаху». 2. Оповідання А. Давидова «Черепаха». 3. Вірш В. Орлова «Льоля».	<i>Інтегроване заняття. Зимові розваги. (моніторинг)</i> 1. Казка О. Ничипорук «Казка з Карпат про супер-силу». 2. Оповідання Я. Стельмаха «Санчата». 3. Вірш Г. Бойка «Гра в сніжки».	<i>Інтегроване заняття. Правила природоцільної поведінки. (Куточок живої природи дошкільного закладу. Папуги. Черепахи. Акваріумні рибки.) (моніторинг)</i> 1. Казка Д. Мармуренко «Куди відлітають папуги». 2. Вірш Д. Павличко «Папуга».
	3	<i>Зима. (Одяг. Взуття)</i> 1. Казка укр. нар. казка «Рукавичка». 2. Оповідання І. Микитенко «Загартований». 3. Вірш Т. Коломієць «Чобітки».	<i>Планета Земля. (Цікавий ґрунт. Експериментальна діяльність)</i> 1. Казка М. Смирнові «Бережімо Землю». 2. Оповідання «Земля-годувальниця »	<i>Зима. (Одяг. Взуття)</i> 1. Казка О. Миронович «Казка про правого і лівого». 2. Оповідання «Одяг взимку» (автор невідомий).	<i>Планета Земля. (Ґрунт. Типи ґрунту.)</i> 1. Казка О. Крижановської «Чорний скарб». 2. Оповідання Е. Садовської «Земля – наше багатство».

			(автор невідомий). 3. Вірш Н. Красоткіної «Матінка Земля».	3. Вірш Д. Легелик «Чобітки».	3. Вірш Джей Джи «Планета Земля».
	4	Зима – весела пора. (Ой весела в нас зима) 1. Казка Й. Новак «Заєць на ковзанці». 2. Оповідання І. Сенченко «Пастух рогатий...». 3. Вірш Г. Бойко «Морозець, морозець». 4. Презентація №16	Казковий город на підвіконні. (Висадка рослин. Потреба рослин в ґрунті) 1. Казка М. Яримійчук «Сад на підвіконні». 2. Оповідання Д. Чуб «Ґрунт під ногами». 3. Вірш А. Коваль «Фіалка».	Зимові види спорту. (Основи здорового способу життя) 1. Казка Г. Остер «Зарядка для хвоста». 2. Оповідання О. Глубіш «Сім правил здорового способу життя». 3. Вірш Н. Паснак «Зимові розваги»	Казковий город на підвіконні. (Висадка рослин. Потреба рослин в ґрунті.) 1. Казка З. Живка «Про квасолинку, яка мріяла побачити сонце». 2. Оповідання М. Яремійчук «Рослини-емігранти на підвіконнях». 3. Вірш Н. Красоткіної «Літечко на підвіконні».
Л ю т и й	1	Наше місто. (Будинки) 1. Казка М. Шкуриної «Казка про будинок, який любив чистоту». 2. Оповідання «Будинок, в якому мені б хотілося жити» (автор невідомий). 3. Вірш Н. Ганзулі «Ми будиночок будуємо».	Планета Земля. (Цікава вода. Експериментальна діяльність) 1. Казка О. Табака «Куди поспішає весняний струмок». 2. Оповідання А. Григорука «Відро води». 3. Вірш Н. Красоткіної «Вода».	Наше місто. (Будинки) 1. Казка А. Ліндгрена «Пепі оселяється у віллі «Хованка». 2. Оповідання: 3. Живка «Добре вдома». 3. Вірш А. Німенко «Сонячний дім».	Планета Земля. (Вода – джерело життя. Властивості води) 1. Казка укр. нар. казка «Вода». 2. Оповідання Я. Гульоватої «Вода – це основа життя». 3. Вірш Т. Шевченка «Тече вода з-під явора».
	2	Квартира. Будинок. (Предмети побуту та вжитку. Меблі) 1. Казка У. Чуба «Коли ще меблі говорили». 2. Оповідання Р. Баумаль «Нова квартира». 3. Вірш Л. Борисової «Меблів є у нас багато».	Планета Земля. (Цікаве повітря. Експериментальна діяльність) 1. Казка М. Сладкова «Сніг і вітер». 2. Оповідання Гнатюк «Розповідь про повітря». 3. Вірш Н. Поклад «Вітер-двірник».	Квартира. Будинок. (Предмети побуту та вжитку. Меблі) 1. Казка М. Смирнова «Пригоди з шафою». 2. Оповідання Д. Родарі «Дорога, яка нікуди не веде». 3. Вірш Г. Бойка «Зламаний стілець».	Планета Земля. (Повітря. Властивості повітря) 1. Казка «Повітря» (автор невідомий). 2. Оповідання М. Чайковського «Про повітря та вітер». 3. Вірш Н. Красоткіної «Повітря».
	3	Квартира. Будинок. (Предмети побуту та вжитку. Кухня. Посуд) 1. Казка А. М'ястківський «Мудра голка»	Штучні матеріали. (Тканина. Папір.) 1. Казка А. М'ястківський «Мудра голка»	Квартира. Будинок. (Предмети побуту та вжитку. Кухня. Посуд. Продукти харчування)	Штучні матеріали. (Метал. Гума. Тканина. Пластик. Папір.)

		1. Казка М. Солтиса-Смирнова «Улюблений посуд». 2. Оповідання М. Солтис-Смирнова «Кольоровий столик». http://talesworld.org.ua/node/126 3. Вірш Б. Бойка «Чистий посуд».	2. Оповідання Джей Джи «З чого виготовляють папір». 3. Вірш «Витинанки у Іванки» (автор невідомий).	1. Казка Г. Манів «У чому справжня краса?» 2. Оповідання М. Солтис-Смирнова «Пригоди з шафою». 3. Вірш О. Журлива «Маленька господиня».	1. Казка І. Коренева «Марійка, звірята та сміття». 2. Оповідання «Як роблять папір» (автор невідомий). 3. Вірш Н. Юзько «В ручках умілих папір оживає...».
	4	<i>Інтегроване заняття. Устрій людського житла.</i> 1. Казка О. Табака «Так добре буває тільки вдома» (1, с.29) 2. В. Сухомлинського «Кому ж іти по дрова». 3. Вірш В. Ткаченко «Сама».	<i>Інтегроване заняття. Зима. (підсумкове)</i> 1. Казка Л. Повх «Як дівчинка видужала». 2. Оповідання І. Соколова-Микитова «Зимова ніч». 3. Вірш А. Костецького «Сніжинки».	<i>Інтегроване заняття. Світ великий і малий.</i> 1. Казка С. Дерманського «Чемпіон з баранців». 2. Оповідання І. Франка «Малий Мирон». 3. Вірш Б. Бойка «Як треба допомагати».	<i>Інтегроване заняття. Зима. (підсумкове)</i> 1. Казка К. Бондаренко «Зимова пригода». 2. Оповідання К. Ушинського «Зима». 3. Вірш М. Познанської «Лютий».
Б е р е з е н ь	1	<i>Сім'я. (8 Березня. Сім'я)</i> 1. Казка Д. Бісет «Материнська любов». 2. Оповідання О. Кротюк «Найкраща мама». 3. Вірш І. Кульської «Мамине свято».	<i>Всесвіт. (Планети Марс, Венера)</i> 1. Казка африканська народна казка «Казка про Сонце та Місяць». 2. Оповідання «Наша Земля» (автор невідомий). 3. Вірш Н. Карпенко «Космічна мандрівка».	<i>Все повертається тобі. (8 Березня. Сім'я. Родина)</i> 1. Казка Ю. Ярмиш «Про Андрійку і чашку». 2. Оповідання В. Паронової «Єдине ціле». 3. Вірш Т. Коломієць «Найкращий дарунок».	<i>Всесвіт. (Планети Сонячної системи)</i> 1. Казка М. Носова «Пригоди Незнайка та його друзів» (уривок «Незнайка на Місяці») 2. Оповідання Н. Чорней «Подорож у космос». 3. Вірш Г. Чорнобитської «Водитиму космічні кораблі».
	2	<i>Українські письменники та поети. (Г. Бойко, П. Воронько)</i> 1. Казка Г. Бойка «Бруднуля». 2. Оповідання П. Воронька «Лісовий гомін». 3. Вірш П. Воронька «Квіти» або	<i>Весна. (Погода. Природа)</i> 1. Казка К. Перелісної «У лісі». 2. Оповідання С. Козлова «Лісова відлига». 3. Вірш М. Стельмаха «Весняний дощ».	<i>Українські письменники та поети. (Т. Шевченко, Л. Українка)</i> 1. Казка Л. Українки «Три метелики». 2. Оповідання Л. Українки «Біда навчить». 3. Вірш Т. Шевченка «Встала весна».	<i>Весна. (Погода. Природа)</i> 1. Казка Г. Скребицького «Казка про Весну». 2. Оповідання В. Сухомлинського «Весняний вітер». 3. Вірш М. Познанської «Весна».

		Г. Бойка «А ми шпаківню будували».			
	3	Дорога. (Транспорт. Правила дорожнього руху) 1. Казка Ю. Явтушенко «Казка про прикру помилку». 2. Оповідання М. Носова «У дороги». 3. Вірш К. Перелісної «В автобусі».	Доглядаємо за рослинами. (Рослини дошкільного закладу) 1. Казка О. Майбороди «Про дві насінини». 2. Оповідання В. Правоторова «Лікарка-ромашка». 3. Вірш В. Кравчук «Волошки».	Рух на дорозі. (Транспорт, вокзал аеропорт, порт. Правила дорожнього руху) 1. Казка Ю. Смаль «Магазин планів на майбутнє». 2. Оповідання І. Серяков «Вулиця, де всі поспішають». 3. Вірш В. Паронової «Поведінка у тролейбусі».	Червона книга України. (Тваринний та рослинний світ України) 1. Казка укр. нар. казка «Пролісок». 2. Оповідання В. Сухомлинського «Квітка сонця». 3. Вірш К. Перелісної «Пролісок».
	4	Бібліотека. (Дитячі книги) 1. Казка О. Лапушена «Казка про книгу». 2. Оповідання Н. Забіли «Ясочина книжка». 3. Вірш Т. Бокова «Дорога в бібліотеку».	Весна. (Дикі тварини) 1. Казка В. Сухомлинського «Як Білочка Дятла врятувала». 2. Оповідання О. Корнєєва «Як зайчики в гості до білочки ходили». 3. Вірш В. Лучук «Мокру моркву заєць ніс».	Комунікація і друк (Телебачення, радіо, журнал, газета. Інтернет) 1. Казка М. Пляцьковського «Щоденник коника Кузі». 2. Оповідання «Безпечний Інтернет». 3. Вірш Л. Глібова «Книжка».	Весна. (Дикі тварини) (Інтерв'ювання) 1. Казка М. Сладкової «Загадковий звір». 2. Оповідання Б. Грінченко «Як тигра лікували». 3. Вірш Л. Полтави «Лісова книга».
К в і т е н ь	1	Українські письменники та поети. (Н. Забіла, В. Сухомлинський) 1. Казка Н. Забіли «Олівець-малювець». 2. Оповідання В. Сухомлинського «Соромно перед соловейком». 3. Вірш Н. Забіли «Про дівчинку Маринку та руду кішку».	Птахи навесні. (Перелітні птахи) 1. Казка О. Табака «Усі з'єднані любов'ю». 2. Оповідання В. Перепелюк «І таке буває...». 3. Вірш Г. Бойко «Соловейко».	Українські письменники та поети. (М. Носов, І. Франко) 1. Казка М. Носова «Пригоди Незнайки та його друзів» (уривки). 2. Оповідання І. Франка «Малий Мирон». 3. Вірш І. Франка «Надійшла весна».	Птахи навесні. (Перелітні птахи) 1. Казка І. Франка «Лисичка і журавель». 2. Оповідання Л. Полтави «Де живуть наші птахи». 3. Вірш О. Журливої «Голуби».
	2	Знайомство з декоративно-ужитковим мистецтвом. (Українська народна іграшка)	Космос. (Об'єкти: Сонце, Місяць, зорі) 1. Казка С. Ісаєва «Казка про Самотню Зірочку».	Знайомство з декоративно-ужитковим мистецтвом. (Народні ремесла.	Космос. (Об'єкти: зорі, планети, комети, метеорити) 1. Казка О. Кротюк «Чи легко бути космонавтом?»

		1. Казка В. Козак «Казка про дівчинку, яка не любила прибирати іграшки». 2. Оповідання «Українська іграшка – чарівний дивосвіт мистецтва» (автор невідомий). 3. Вірш Г. Верди «Лялька мотанка».	2. Оповідання «Розповідь про космос» (автор невідомий). 3. Вірш Л. Костенко «Місяць у повені».	<i>Петриківка. Опіштя</i> 1. Казка укр. народна «Скільки живе глечик.» 2. Оповідання «Петриківська розпис» (автор невідомий). 3. Вірш Т. Коломієць «Гончарний круг».	2. Оповідання Є. Романенко «Земля й Місяць». 3. Вірш Н. Забіли «У космосі».
	3	Народні символи України. (Батьківська хата. Вишиванка, рушник) 1. Казка В. Правоторова «Як гарно жити у селі». 2. Оповідання М. Барни «Все це – Україна». 3. Вірш В. Крищенко «Вишиванка».	Весна. (Свійські тварини та птахи) 1. Казка О. Майбороди «Козеня». 2. Оповідання К. Карганової «Як курча голос шукало». 3. Вірш М. Познанської «Моя киця».	Народні символи України. (Батьківська хата. Сніп, вінок, писанка. Вишиванка, рушник) 1. Казка О. Степової «Віночок». 2. Оповідання «Українська вишиванка». 3. Вірш В. Гринько «Вишиваю вишиваночку».	Весна. (Свійські тварини та птахи) 1. Казка англійська народна казка «Казка про трьох поросят». 2. Оповідання Б. Грінченко «Розумна вівця». 3. Вірш О. Пчілки «Тямуций котик».
	4	Весняні календарно-обрядові свята. (Великдень. Писанка) 1. Казка М. Шкуріної «Казка про пасхального кролика». 2. Оповідання А. М'ястківського «Великдень». 3. Вірш О. Овсієнко «На Великдень».	Весна. (Квіти) 1. Казка В. Сухомлинського «Про хлопчика і дзвіночки конвалії». 2. Оповідання: В. Сухомлинського «Візьми ще одну квітку». 3. Вірш Т. Карпенко «Кульбабочки».	Весняні календарно-обрядові свята. (Вербна неділя. Великдень) 1. Казка укр. народна «Великодні диво». 2. Оповідання О. Соломченко «Що ми знаємо про писанки». 3. Вірш Д. Чередніченко «Писанка» або В. Полтава «Великодні писанки».	Весна. (Квіти та комахи) 1. Казка М. Пляцьковського «Про комашку, яка мріяла стати великою». 2. Оповідання В. Сухомлинського «Він тільки живий красивий». 3. Вірш Л. Яковенко «Павучок».
Т р а в е н ь	1	Інтегроване заняття. Я знаю... Я дізнаюсь... (Найближче оточення) 1. Казка Д. Роу «Обніміть мене, будь ласка!»	Інтегроване заняття. Я знаю... Я дізнаюсь... (Дослідна лабораторія) 1. Казка Д. Доналдсон «Донечка Груффало».	Інтегроване заняття. Думаю-знаю. (Як бути переконливим) 1. Казка Г. Манів «Капосний віник». 2. Оповідання	Інтегроване заняття. Думаю-знаю. (Дослідна лабораторія) 1. Казка З. Живки «Про квасолинку,

	2. Оповідання В. Сутєєва «Під грибом». 3. Вірш Т. Корольової «Весна».	2. Оповідання О. Табака «Щаслива квіточка». 3. Вірш Г. Бойко «Перші крапельки весни».	В. Осєєва «Печиво». 3. Вірш П. Ребро «Хто правий».	яка мріяла побачити сонце». 2. Оповідання Л. Повх «Важка підкова». 3. Вірш В. Правоторової «Лисячі хитрощі».
2	<i>Інтегроване заняття. Як ми пізнаємо світ?</i> (Властивості та якості предметів) 1. Казка К. Ушинського «Умій зачекати». 2. Оповідання В. Сухомлинського «Хто свічки засвітив». 3. Вірш Л. Яковенко «На березу гава сіла».	<i>Інтегроване заняття. Весна</i> (Комахи) (підсумкове) 1. Казка «Як сонечко крапочки загубило». 2. Оповідання В. Нестайко «Про комарика Зюзю». 3. Вірш Н. Забіли «Метелик».	<i>Інтегроване заняття. Думаю-знаю.</i> (Розповіді про мандри) 1. Казка О. Самаріної «На березі». 2. Оповідання М. Коцюбинського «Івасик і Тарасик». 3. Вірш П. Воронька «Як багато знаю я».	<i>Інтегроване заняття.</i> Ліс. Поле. Луки. (макет) (підсумкове) 1. Казка Б. Заходера «Сіра зіронька». 2. Оповідання В. Сухомлинського, «Материне поле». 3. Вірш М. Познанської «Ромашка».
3	<i>Інтегроване заняття.</i> Розумники. (На слово не вірю. Перевірю!) (моніторинг) 1. Казка «Як мишеня Пікс розумним стало». 2. Оповідання Б. Квашньова «Де? Коли? Чому?» 3. Вірш Т. Корольової «Щедре літо».	<i>Інтегроване заняття. Весна.</i> (моніторинг) 1. Казка «Нетерпляче ведмежа». 2. Оповідання О. Майбороди «Чому у зайця довгі вуха». 3. Вірш І. Франка «Навесні».	<i>Інтегроване заняття.</i> Сходинок: мої досягнення. (Школа.) (моніторинг) 1. Казка М. Носова «Сходи» 2. Оповідання В. Сухомлинського «Ледача подушка». 3. Вірш М. Стельмаха «Скоро я піду до школи».	<i>Інтегроване заняття.</i> Весна. (моніторинг) 1. Казка М. Носова «Як Незнайко був художником». 2. Оповідання В. Сухомлинського «Щоб метелик не поколовся». 3. Вірш Г. Бойка «Посадила я берізку».
4	<i>Інтегроване заняття.</i> Розумники. (моніторинг) 1. Казка Т. Маршалової «Як мишеня Пікс найдужчим стало». 2. Оповідання В. Чухліб «Як сонце сходить». 3. Вірш Г. Бойко «Сонечка умита».	<i>Інтегроване заняття.</i> Розумники. (моніторинг) 1. Казка Е. Сетон-Томпсона «Рване вушко». 2. Оповідання О. Табака «Сила маленького джерельця». 3. Вірш М. Стельмаха «Весняний дощ».	<i>Інтегроване заняття.</i> Сходинок: мої досягнення. (моніторинг) 1. Казка В. Драгунського «Рівно 25 кіло». 2. Оповідання Є. Чарушина «Як хлопчик Женя навчився вимовляти звук «Р».	<i>Інтегроване заняття.</i> Сходинок: мої досягнення. (моніторинг) 1. Казка В. Нестайко «Притулок маленьких друзів» . 2. Оповідання В. Сухомлинського «Як Сергійко навчився жаліти». 3. Вірш П. Воронька «Як багато знаю я».

				З. Вірш Н. Кир'ян «Миколка-першокл асник».	
--	--	--	--	--	--

**Картотека рекомендованих авторських інтерактивних ігор з використанням
сенсорної стимуляції для розвитку мовленнєвої компетентності дітей
дошкільного віку з порушеннями мовлення в процесі
корекційно-розвиткової роботи в умовах кризових викликів**

№	Назва гри	Посилання
1.	«Знайди тварину за голосом» (дикі тварини)	https://learningapps.org/6670107
2.	«Визнач перший звук в слові та з'єднай з буквою»	https://wordwall.net/uk/resource/53923321/перетягни-слова-до-відповідної-букви
3.	Дидактична гра «Знайди тінь»	https://wordwall.net/uk/resource/54193995/дидактична-гра-знайди-тінь
4.	«Тварини та їх дитинчата»	https://learningapps.org/24330376
5.	«Дикі та свійські тварини»	https://learningapps.org/14683160
6.	«Хто де живе?»	https://learningapps.org/11686177
7.	«Звуки навколо нас»	https://learningapps.org/29295199
8.	«Назви слова та визнач звук, на який вони починаються»	https://learningapps.org/display?v=pgkx9n2k23
9.	«Знайди тінь»	https://learningapps.org/display?v=pefgdar5c22
10.	«Шукалочка. Звук Ш»	https://learningapps.org/display?v=pjpuj35ej22
11.	«Визнач перший звук. Знайди пару»	https://learningapps.org/display?v=pxc2pf6wj23
12.	«Упізнай дерево за листком»	https://learningapps.org/display?v=pqwyvo8ij23

13.	«Овочі та фрукти»	https://learningapps.org/display?v=pbarcnak523
14.	«Звук Р чітко вимовляй, парні малюнки шукай»	https://learningapps.org/display?v=pswmuven23
15.	«Шукалочка. Звук Р»	https://learningapps.org/display?v=p9emgmb4323
16.	«Шукалочка. Звук Л»	https://learningapps.org/display?v=pewjakva523
17.	«Меблі. З'єднай картинку з описом»	https://learningapps.org/display?v=pahhdvq9522
18.	«Меблі. Знайди пару»	https://learningapps.org/display?v=pao15oq5k22
19.	«Розгадай ребус»	https://learningapps.org/display?v=pdoy7xsp320
20.	«Меблі. Дивись відео та відповідай на запитання»	https://learningapps.org/display?v=p4sdht4vc22
21.	«Мовне асорті»	https://learningapps.org/display?v=p7i3i9nrt23
22.	«Розподіли малюнки у 3 колонки відповідно до того, де знаходиться у слові буква Р»	https://learningapps.org/display?v=pb9p7nv4523
23.	«Свійські та дикі тварини»	https://learningapps.org/display?v=pg5h0wqit23
24.	«Визнач, де у слові знаходиться буква П»	https://learningapps.org/display?v=pecdj0ikk23
25.	«Які пори року зображені на картинках?»	https://learningapps.org/display?v=p0uzfz3ic23

Картотека рекомендованих для використання електронних ресурсів щодо використання сенсорної стимуляції з розвитку мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення в процесі корекційно-розвиткової роботи вчителя-логопеда в умовах кризових викликів

1. <https://bilalileya.jimdofree.com> – сайт закладу дошкільної освіти (ясла-садок) комбінованого типу №244 «Біла лілея» Запорізької міської ради. (дата звернення: 07.02.2024).
2. <https://numo.mon.gov.ua/baby-garden-online> – Дитячий садочок онлайн НУМО. Платформа розвитку дошкільнят. (дата звернення: 07.02.2024).
3. <https://mon.gov.ua/ua/news/materiali-dlya-pedagogiv-i-batkiv-moh-«suchasne-doshkillya-pid-krilami-zahistu»> – Матеріали для педагогів і батьків (МОН): «Сучасне дошкілля під крилами захисту». (дата звернення: 07.02.2024).
4. <https://minjust.gov.ua/m/dovidnik-bezbarernosti-u-voennyi-chas> – Довідник безбар'єрності. Розділ «У воєнний час». (дата звернення: 07.02.2024).
5. <https://dovidka.info> – Довідник «У разі надзвичайної ситуації або війни». (дата звернення: 07.02.2024).
6. <https://www.unicef.org/ukraine/current-projects-parenting> – Матеріали Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ). (дата звернення: 07.02.2024).
7. <https://eo.gov.ua/fizychna-bezpeka-ditey-pid-chas-viyny-pravyla-povedinky-v-evakuatsii-na-okupovanykh-terytoriakh-i-v-zoni-boyovykh-diy/2022/03/19/> – Фізична безпека дітей під час війни. Правила поведінки в евакуації, на окупованих територіях і в зоні бойових дій (на офіційному сайті Освітнього омбудсмена України). (дата звернення: 07.02.2024).
8. <http://solnet.ee> – дитячий портал «Сонечко», містить корисні методичні матеріали та розвиваючі ігри для малят. (дата звернення: 07.02.2024).
9. <https://znaika-club.com.ua> – клуб активних батьків. (дата звернення: 07.02.2024).

10. <https://dity.tydyvy.com> – дитячі пісні, мультики, розвивальні ігри, аудіоказки, руханки. (дата звернення: 07.02.2024).
11. <https://kazky.org.ua> – народні казки України. (дата звернення: 07.02.2024).
12. <https://megaznaika.com.ua> – сайт для допитливих дітей, батьків, педагогів. (дата звернення: 07.02.2024).
13. <https://childdevelop.com.ua> – корисні завдання для дітей, в поміч педагогам та батькам. (дата звернення: 07.02.2024).
14. <http://logopedia.by> – Логопедія. (дата звернення: 07.02.2024).
15. www.mama-tato.com.ua – МамаТато – усе, що ви маєте знати про дітей. (дата звернення: 07.02.2023).
16. <http://logoclub.com.ua> – Логопедичний сайт, де зібрані методичні поради, практичні рекомендації та весь комплекс необхідних матеріалів для розвитку мовлення дітей, попередження та подолання мовленнєвих порушень, а також підвищення результативності корекційно-розвивальної роботи. (дата звернення: 07.02.2024).
17. <http://logopedija.at.ua> – «Логопедична новинка» Любові Чулак. Пропонується різний матеріал для логопедів, дефектологів, батьків. Файли доступні для безкоштовного завантаження для зареєстрованих користувачів! (дата звернення: 07.02.2024).
18. <https://logopedia.in.ua/dasha-levchenko.html> – логопедичні ігри та матеріали для батьків дітей з порушеннями. (дата звернення: 07.02.2024).
19. <http://doshkolyata.com.ua> – освітній портал про дітей, їх виховання та розвиток. (дата звернення: 07.02.2024).
20. <https://shop.posnayko.com> – журнал «Пізнайко»: вірші, казки, творчість (дата звернення: 07.02.2024).
21. www.all-about-child.com – психологічна допомога батькам з розвитку, виховання, навчання дітей. (дата звернення: 08.02.2024).
22. <https://pustunchik.ua> – розмальовки, пазли, ігри для хлопчиків та дівчат. (дата звернення: 08.02.2024).

23. <https://formula.co.ua/uk/games> – логічні ігри онлайн: математика, логіка, Інтелект, розвиток мовлення. (дата звернення: 08.02.2024).
24. <https://pustunchik.ua/ua> – ігри, пазли, розмальовки, мультфільми тощо. (дата звернення: 08.02.2024).
25. <http://kazkar.info> – корисний вихователям, дітям та батькам. (дата звернення: 08.02.2024).
26. <http://logopedia.com> – сайт «Логопед». (дата звернення: 08.02.2024).
27. <http://vihovateli.com.ua> – корисна інформація для вихователів. (дата звернення: 08.02.2024).
28. <https://vseosvita.ua> – корисна інформація для педагогів. (дата звернення: 08.02.2024).
29. <http://www.microsoft.com/ukr/ua/> – сайт корпорації «Microsoft»: навчання та сертифікація, онлайніві навчання комп'ютерній грамотності та основам безпеки дітей в мережі інтернет. (дата звернення: 08.02.2023).
30. <http://sites.google.com/site/nmkspecpedag/korisni-posilanna> – сайт центру підтримки інклюзивної освіти. (дата звернення: 08.02.2024).
31. www.kazka.in.ua – Українська казка (дата звернення: 08.02.2024).
32. <https://logopedia.com.ua> – український логопедичний сайт для батьків, які піклуються про мовленнєвий розвиток своєї дитини, та для логопедів. (дата звернення: 08.02.2024).

**Перелік дидактичних вправ до лексичних тем
відповідно планування**

Тема	Дидактичні вправи
Дитячий садок	«Назви професію», «Підбери дію», «Який, яка, яке?», «Вірно – невірно», «Один – багато»
Я і моя сім'я	«Назви членів родини», «Хто що робить?», «Чие це?», «Назви лагідно», «Який, яка», «Добери слово», «Що робить, що робив»
Осінь. Овочі. Фрукти. Ягоди	«Сад – город», «Який сік?», «Який салат?», «Назви лагідно», «Що можна робити?», «Впізнай на смак», «Чарівний мішечок», «Чого нема», «Четвертий зайвий», «Що у суп, що у компот», Назви одним словом»
Предмети туалету. Гігієна	«Відгадай загадки», «Що для чого», «Четвертий зайвий», «Великий – маленький», «Порахуй», «Скажи навпаки», «Що в мішечку»
Осінь. Погода	«Яка погода», «Ознаки осені», «Знайди зайвий», «Буває чи не буває», «Закінчи речення», «Знайди, де заховався»
Осінь. Одяг та взуття	«Що зникло», «Одягни на прогулянку», «Великий – маленький», «Що з чого», «Що роблять з цим предметом?», «Знайди зайве», «Один, три, п'ять»
Рідний край. Дитячий садок	«Знайди приміщення», «Що можна робити», «Хто де?», «Скажи правильно», «Знайди зайве», «Чого не стало»
Моя Батьківщина	«Назви адресу», «Збери мапу», «Який, яка, яке», «Відгадай про що кажу», «Добери символ», «Одягни українку», «Відгадай свято»
Подорожуємо Україною	«Який, яка, яке», «Що можна робити?», «Відгадай за малюнком», «Доповни речення», «Знайди де сховано», «Закінчи прислів'я»

Зима.	«Створи нове слово», «Відгадай та повтори», «Буває чи ні», «Який, яка», «Що робить», «Четвертий зайвий», «Скажи навпаки»
Птахи взимку.	«Хто чим харчується», «Який, яка», «Що робить», «Як голос подає», «Хто зайвий», «Чий дзьоб», «Вгадай за описом»
Зима – весела казкова пора. (Новий рік.)	«Прикрась ялинку», «Один – багато, «Назви лагідно», «Добери дію», «Доповни речення», «Порівняй»
Зима. (Одяг. Взуття.)	«Знайди зайве», «Назви одним словом», «Великий – маленький», «Чие це?», «Знайди пару», «Навпаки», «Магазин»
Зимові види спорту.	«Добери пару», «Що для чого», «Хто це вміє робити?», «Хто, або що», «Чарівна торбинка», «Яке що буває»
«Наше місто. Будинки»	«З чого побудоване», «Утвори нове слово», «Якщо з...то...», «Навпаки», «Без чого не буває», «Знайди в одному слові два»
Квартира. Меблі	«Що, куди», «З чого зроблено», «Великий – маленький», «Який, яка, яке», «Добери слова родичі»
Кухня. Посуд	«З чого це?», «Добери дію», «Відгадай на дотик», «Що зникло», «Один, три, п'ять», «Порівняймо», «Склади загадку»
Продукти харчування	«Що з чого», «Один-багато», «Супермаркет», «Закінчи речення», «Знайди зайве», «Порівняй», «Назви страву», «Корисне – шкідливе»
8 березня. Родина, сім'я. Професії	«Чому так», «Хто більше назве дій», «Назви лагідно», «Відгадай професію», «Чие це», «Хто що робить», «Куди із ким іду»

Весна. Погода. природа. Охорона природи	«Підбери ознаки», «Скажи навпаки», «Закінчи речення», «Добери слова – родичі»
Транспорт	«Назви частини», «Літає, їздить, плаває», «Добери дію», «Який, яка, яке», «Види транспорту»
Весна. Тваринний світ	«Чий хвіст», «Збери родину», «Знайди будинок», «Хто що робить», «Назви одним словом», «Що буває навесні»
Перелітні птахи	«Чий дзьоб», «Один, три, п'ять», «Скажи навпаки», «Великі й малі», «Додай слово»
Людина і Космос. Планети Сонячної системи. Зірки	«Що зайве», «Скажи навпаки», «Закінчи рядок», «Створи нове слово»
Домашні тварини та їхні дитинчата	«Що робить», «Назви лагідно», «Чий хвіст», «Хто що їсть», «Хто за ким»
Домашні птахи. Пташенята	«Великий-маленький», «Один, три, п'ять», «Хто у кого», «Чиє це?», «Кого не стало»
Квіти на клумбі	«Назви лагідно», «Мій, моя, моє», «Складні слова», «Що змінилось», «Один-багато»
Комахи	«Хто де знаходиться?», «Хто зайвий», «Один, три, п'ять», «Добери дію», «Назви лагідно», «Вгадай за описом»
Ліс. Поле. Луг	«Знайди пару», «Четвертий зайвий», «Який, яка, яке», «Знайди де сховано», «Що можна робити?»

Аналіз моніторингового дослідження мовленнєвої компетентності дітей з ООП

Результати діагностичного обстеження формування фонетико-фонематичної системи мовлення Спеціальна група для дітей з порушеннями мовлення №3 (середній дошкільний вік, 5 р. ж.) за 2022 – 2023 навчальний рік

	В і к т о р	А н т о н	Т и м у р	М и х а й л о	В с е в о л о д	Д и м и к и р о	М и к и ф і я	С о н т о н	А н к а р	М а р і н	А р з а р	
I період												
Мовленнєві і немовленнєві звуки. Поняття голосний звук	с	н	с	с	с	с	н	с	н	н	с	н
Уміння виділяти з ряду голосних [А, У]	с	н	д	с	с	н	н	с	н	н	н	н
Уміння виділяти початковий наголошений голосний [А, У] зі слів	с	н	с	н	с	н	н	с	н	н	н	н
Уміння розрізняти на слух довгі і короткі слова	с	н	с	н	с	н	н	с	н	н	н	н
	с	н	с	с	с	н	н	с	н	н	н	н
II період												
Поняття – звук, буква	с	н	с	с	с	с	н	с	н	н	с	н
Уміння виділяти з ряду голосних звуки [А, У, І, О]	с	н	с	с	с	н	н	с	н	н	с	н
Уміння виділяти початковий наголошений голосний [А, У, І, О] з слів	с	н	с	с	с	н	н	с	н	н	с	н
Звуковий аналіз голосних звуків типу: ОА, УІ	с	н	с	с	с	н	н	с	н	н	с	н
	с	н	с	с	с	н	н	с	н	н	с	н
III період												
Уміння виділяти звуки [Т, П, Н, М, К] з ряду звуків, в кінці і на початку слів	с	н	д	с	с	н	н	с	н	н	с	н

Аналіз зворотніх і прямих складів	с	н	с	с	с	н	н	с	н	н	с	н
Уміння підбирати слово на заданий звук	с	н	д	с	с	н	н	с	н	н	с	н
	с	н	д	с	с	н	н	с	н	н	с	н

**Аналіз результатів діагностичного обстеження дітей спеціальної групи №3
(середній дошкільний вік, 5 р. ж.) з формування фонетико-фонематичної
системи мовлення 2022-2023 н.р. (станом на 24.12.2022 р.)
за I період.**

В період з 01.12.2022 року 24.12.2022 року в спеціальній групі для дітей з порушеннями мови №3 (середній дошкільний вік, 5 р. ж.) проводилося обстеження сформованості фонематичного слуху, навчання елементам грамоти.

Протягом I періоду в спеціальній групі для дітей з порушеннями мови №3 (середній дошкільний вік, 5 р. ж.) систематично проводилися заняття з розвитку фонетико-фонематичних процесів.

У корекційній роботі використовувалися різні дидактичні ігри та завдання для розвитку фонематичного слуху («впізнай, чий голос», «що звучить», «спіймай звук», «назви перший звук»). Моніторинг показав, що у дітей даної групи недостатньо сформовані фонематичні процеси, у деяких дітей зустрічаються труднощі в диференціації понять «звук-буква», розрізненні мовленнєвих та немовленнєвих звуків.

Результативність роботи:

Достатній рівень – 0%.

Середній рівень – 5 дітей – 42%.

Низький рівень – 7 дітей – 58%.

**Аналіз результатів діагностичного обстеження дітей спеціальної групи №3
(середній дошкільний вік, 5 р. ж.) з формування фонетико-фонематичної
системи мовлення 2022-2023 н.р.(станом на 28.02.2023 р.) II період**

В період з 20. 02. 2023 року по 28. 02. 2023 року в спеціальній групі для дітей з порушеннями мови №3 (середній дошкільний вік, 5 р ж.) проводилося обстеження сформованості фонематичного слуху, навчання елементам грамоти.

Протягом II періоду в спеціальній групі для дітей з порушеннями мови №3 (середній дошкільний вік, 5 р.ж.) систематично проводилися заняття з розвитку фонетико-фонематичних процесів.

У корекційній роботі використовувалися різні дидактичні ігри та завдання для розвитку фонематичного слуху («що звучить», «спіймай звук», «назви перший звук», «місце звука в слові» і тощо). Моніторинг показав, що у дітей даної групи недостатньо сформовані фонематичні процеси, у деяких дітей зустрічаються труднощі в диференціації понять «звук-буква», розрізненні мовленнєвих та немовленнєвих звуків, визначенні першого звука в слові.

Результативність роботи:

Достатній рівень – 0%.

Середній рівень – 6 дітей – 50%.

Низький рівень – 6 дітей – 50%.

**Аналіз результатів діагностичного обстеження дітей спеціальної групи №3
(середній дошкільний вік, 5 р ж.) з формування фонетико-фонематичної
системи мовлення 2022-2023 н.р. (станом на 31.05.2023 р.)**

В період з 15.05.2023 року по 31.05.2023 року проводилося обстеження сформованості фонематичного слуху, навчання елементам грамоти.

Протягом навчального року в спеціальній групі №3 (середній дошкільний вік, 5 р.ж.) систематично проводилися онлайн заняття з розвитку фонетико-фонематичних процесів у дистанційному форматі.

У корекційно-розвитковій роботі використовувалися різні дидактичні ігри та завдання для розвитку фонематичного слуху. Зважаючи на особливості дітей даної групи, слід зазначити, що у більшості них недостатньо сформовані фонематичні процеси, у деяких дітей зустрічаються труднощі в диференціації понять «звук –

літера», «приголосний – голосний», у визначенні місця звуку в слові. Цей напрямок залишається пріоритетним на наступний навчальний рік.

Результативність роботи:

Достатній рівень – 1 дитина – 8%.

Середній рівень – 5 дітей – 42%.

Аналіз результатів діагностичного обстеження дітей спеціальної групи №3 (середній дошкільний вік, 5 р. ж.) з формування фонетико-фонематичної сторони мовлення за 2022–2023 навчальний рік

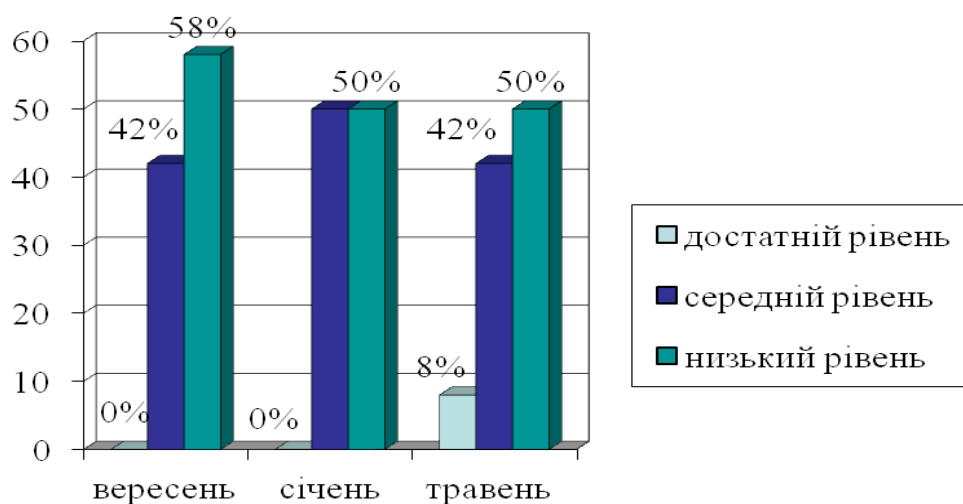

Рис. 1. Результати діагностичного обстеження дітей спеціальної групи №3 (середній дошкільний вік, 5 р. ж.) з формування фонетико-фонематичної сторони мовлення за 2022–2023 навчальний рік

Результати діагностичного обстеження
лексико-граматичної будови мовлення у дітей.
Спеціальна група для дітей з порушеннями мовлення №3
(середній дошкільний вік, 5 р. ж.)
за 2022 – 2023 навчальний рік

	В і к т о р	А н т о н	Т м у р	М и х а й л о	В с е в о л о д	Д м и к и т р о	М и к и т а	С о ф і я	А н т о н	М а к а р	А р і н а	Н з а р
I період												
Вживання іменників чол. і жін. р. однини і множини в Н. в.	с	н	с	с	с	н	н	с	н	н	с	с
Вживання іменників чол. і жін. р. однини і множини в Р. в. і Д. в.	с	н	с	с	с	н	н	с	н	н	н	н
Узгодження прикметників з іменниками в р. ч. в.	с	н	с	с	с	н	н	с	н	н	с	н
Узгодження числівників з імен.	н	н	с	н	с	н	н	с	н	н	н	н
Утворення іменників зі зменшувально-пестливими суфіксами	с	н	с	н	с	н	н	с	н	н	н	н
Утворення якісних прикметників (розмір, форма, колір)	н	н	с	н	с	н	н	с	н	н	н	н
Присвійні займенники (моя, мій)	с	н	с	н	с	н	н	с	н	н	н	н
Вживання іменників в кличному відмінку	н	н	с	н	с	н	н	с	н	н	н	н
Утворення дієслів теперішньому часі	н	н	с	н	с	н	н	с	н	н	н	н
Вживання прийменників: в, у, на, під, над, з	н	н	с	н	с	н	н	н	н	н	н	н
	с	н	с	н	с	н	н	с	н	н	н	н
II період												
Утворення ім. множини	с	н	с	с	д	с	н	с	н	н	с	н
Відмінювання іменників без прийменника (Н. Р. Д. в. тощо)	с	н	с	с	с	с	н	с	н	н	н	с
Прийменники в, на, у, з, за, під)	с	н	с	с	с	с	н	с	н	н	н	н

Дієслова теперішнього, минулого, майбутнього часу	с	н	с	с	с	с	н	с	н	н	н	н
Узгодження прикметників з іменниками в р. ч. в.	с	н	с	с	с	с	н	с	н	н	н	с
Узгодження числівників з імен.	с	н	с	с	с	с	н	с	н	н	н	н
Утворення дієслів з префіксами на-, по-, ви-	с	н	с	с	с	с	н	с	н	н	н	н
	с	н	с	с	с	с	н	с	н	н	н	н
III період												
Іменники чол. і жін. р. однини і множини	д	н	д	с	с	с	н	с	с	н	с	н
Прийменники (в, на, у, під, по)	д	н	д	с	с	с	н	с	с	н	с	н
Узгодження прикметників з іменниками в р. ч. в.	д	н	д	с	с	с	н	с	н	н	с	н
Узгодження числівників 1, 2, 5 з іменниками ч. і ж. роду	д	н	д	с	с	с	н	с	н	н	с	н
Утворення прислівників від іменників	с	н	д	с	с	с	н	с	н	н	с	н
ППР з однорідними членами	с	н	д	с	с	с	н	с	н	н	с	н
Складання речень за картиною і демонстрацією дії; доповнення речень відсутніми словами.	с	н	д	с	с	н	н	с	н	н	н	н
	д	н	д	с	с	с	н	с	н	н	с	н

Аналіз результатів діагностичного обстеження дітей спеціальної групи №3 (середній дошкільний вік, 5 р. ж.) з формування лексико-граматичної будови мовлення 2022-2023 н.р. (станом на 24.12.2022 р.) за I період.

В період з 01.12.2022 року по 24.12.2022 року в спеціальній групі для дітей з порушеннями мови №3 (середній дошкільний вік, 5 р.ж.) проводилося обстеження сформованості граматичної будови мови.

Обліковий склад групи – 12 дітей.

Обстежено 10 дітей – 2018 р.н., 2 дитини – 2017 р.н.

Протягом I періоду в спеціальній групі систематично проводилися онлайн заняття з формування граматичної будови мови. Заняття проходили як індивідуальні, так і підгрупові.

У корекційній роботі використовувалися різні дидактичні ігри та завдання та презентації для формування граматичних категорій відповідно лексичних тем

перспективного плану: «Великий – маленький», «Один – три – п'ять», «Мій, моя, моє», «Що робить, що зробив?», «Добери ознаку» і ін.

В результаті обстеження виявлено, що у більшості дітей наявні труднощі у формуванні граматичних категорій. Спостерігаються порушення в узгодженні іменників з іншими частинами мови, словотворенні, складанні прості поширені речення.

Результативність роботи:

Достатній рівень – 0%.

Середній рівень – 4 дитини – 33%.

Низький рівень – 8 дітей – 67%.

Аналіз результатів діагностичного обстеження дітей спеціальної групи №3 (середній дошкільний вік, 5 р. ж.) з формування лексико-граматичної будови мовлення 2022-2023 н.р. (станом на 28.02.2023 р.) за II період

В період з 20. 02. 2023 року по 28. 02. 2023 року в спеціальній групі для дітей з порушеннями мови №3 (середній дошкільний вік, 5 р.ж.) проводилося обстеження сформованості граматичної будови мови.

Обліковий склад групи – 12 дітей.

Обстежено 10 дітей – 2018 р.н., 2 дитини – 2017 р.н.

Протягом II періоду в спеціальній групі систематично проводилися онлайн заняття з формування граматичної будови мови. Заняття проходили як індивідуальні, так і підгрупові, в онлайн та офлайн форматі.

У корекційній роботі використовувалися різні дидактичні ігри та завдання та презентації для формування граматичних категорій відповідно лексичних тем перспективного плану: «Назви дію», «Четвертий зайвий», «Великий – маленький», «Один-три-п'ять», «Мій, моя, моє», «Що робить, що зробив?», «Добери ознаку» та ін.

В результаті обстеження виявлено, що у більшості дітей залишаються труднощі у формуванні граматичних категорій. Спостерігаються порушення в узгодженні іменників з іншими частинами мови, словотворенні, складанні Ппр.

Результативність роботи:

Достатній рівень – 0%.

Середній рівень – 6 дітей – 50%.

Низький рівень – 6 дітей – 50%.

**Аналіз результатів діагностичного обстеження дітей спеціальної групи №3
(середній дошкільний вік, 5 р. ж.) з формування лексико-граматичної будови
мовлення 2022-2023 н.р. (станом на 31.05.2023 р.)**

В період з 15.05.2023 року по 31.05.2023 року в спеціальній групі №3 (середній дошкільний вік, 5 р.ж.) проводилося обстеження сформованості лексико-граматичної будови мовлення.

Обстежено 10 дітей – 2018 р.н., 2 дитини – 2017 р.н.

Протягом навчального року в спеціальній групі систематично проводилися онлайн заняття з формування лексико-граматичної будови мовлення.

У корекційно-розвитковій роботі використовувалися різні дидактичні ігри, завдання та презентації для формування граматичних категорій: «Назви лагідно», «Один-багато», «Який, яка, які», «Що робить, що зробив?», «Підбери ознаку» і ін.

В результаті обстеження виявлено, що у більшості дітей наявні покращення у формуванні та засвоєнні граматичних категорій. Але все ж у багатьох дітей спостерігаються порушення в відмінюванні іменників за відмінками, словотворенні, складанні простих поширених речень.

Результативність роботи:

Достатній рівень – 2 дитини – 16%.

Середній рівень – 5 дітей – 42%.

Низький рівень – 5 дітей – 42%.

**Аналіз результатів діагностичного обстеження дітей спеціальної групи №3
(середній дошкільний вік, 5 р. ж.) з обстеження лексико-граматичної будови
мовлення за 2022-2023 навчальний рік**

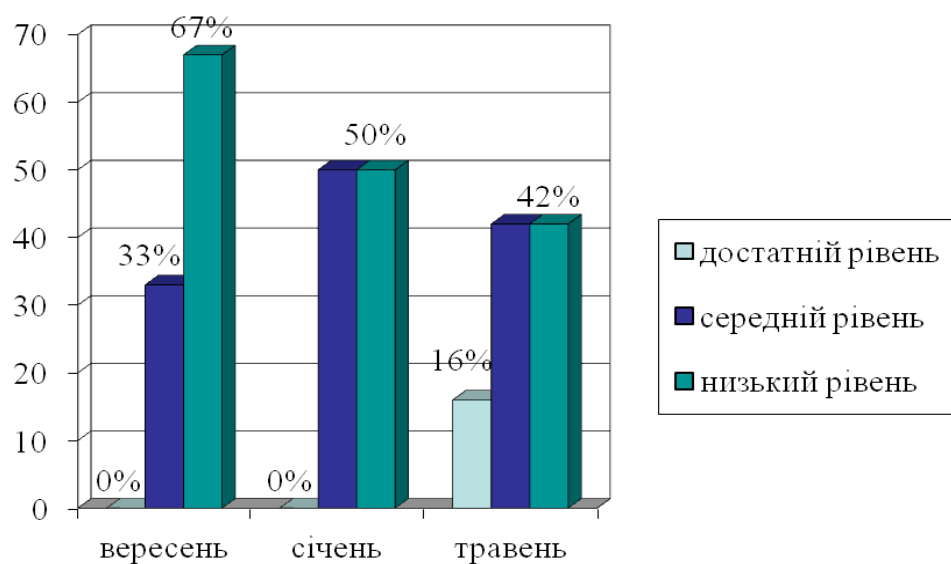

Рис. 2. Результати діагностичного обстеження дітей спеціальної групи №3 (середній дошкільний вік, 5 р. ж.) з обстеження лексико-граматичної будови мовлення за 2022-2023 навчальний рік

**Результати діагностичного обстеження
розвитку зв'язного мовлення (Діалог).
Спеціальна група для дітей з порушеннями мовлення № 3
(середній дошкільний вік, 5 р. ж.)
за 2022 – 2023 навчальний рік**

	В і к т о р	А н т о н	Т и м у р	М и х а й л о	В с е в о л о д	Д м и т р о	М и к и т а	С о ф і я	А н т о н	М а к а р	А р і н а	Н а з а р
I період												
Чує питання дорослого.	с	н	д	с	с	н	н	с	н	н	с	н
Повторює прості запитання: Що це? Хто це? Що робить? (теперішній час)	с	н	д	с	с	н	н	с	н	н	с	н
	с	н	д	с	с	н	н	с	н	н	с	н
II період												
Ставить запитання: Що це? Хто це? Який? Що робить?	с	н	д	с	с	с	н	с	н	н	с	с
Користується питальною інтонацією	с	н	с	н	с	н	с	с	с	н	с	н
Відповідає на запитання	с	с	д	с	д	с	с	с	н	н	с	с
Взаємодіє і спілкується один з одним	с	н	д	н	с	н	н	с	н	н	с	н
В тактовній формі проявляє незгоду, відмову	с	с	д	с	с	н	н	с	с	с	с	н
	с	н	д	с	с	н	н	с	н	н	с	н
III період												
Вміє вступати в діалог з дорослим і підтримувати бесіду.	д	с	д	с	с	с	н	с	с	с	с	н
Під час діалогу спокійно розмовляє, не відволікається, дивиться в очі, уникає зайвих жестів	с	с	д	д	с	н	н	с	с	с	с	с
Мімічно і інтонаційно зображає стан переляку, радості	с	н	с	с	с	н	н	с	н	н	с	н
	с	с	д	с	с	н	н	с	с	с	с	н

**Аналіз результатів діагностичного обстеження дітей спеціальної групи №3
(середній дошкільний вік, 5 р. ж.) з розвитку зв'язного мовлення (діалог)
2022-2023 н.р. (станом на 24.12.2022 р.)
за I період.**

В період з 01.12.2022 року 24. 12. 2022 року в спеціальній групі для дітей з порушеннями мови №3 (середній дошкільний вік, 5 р. ж.) проводилося обстеження розвитку зв'язного мовлення дітей, а саме діалогічного мовлення.

Протягом I періоду в спеціальній групі систематично проводилися онлайн заняття з розвитку зв'язного мовлення (діалогу). Заняття проходили індивідуально, та підгрупами.

У корекційно-розвитковій роботі використовувалися різні бесіди, дидактичні ігри, створювалися проблемні ситуації і завдання для навчання дітей діалогічного мовлення. Однак у зв'язку зі складними мовними порушеннями і поєднанням різних діагнозів, діти даної групи недостатньо володіють зв'язним мовленням, деякі з них насилу вступають в діалог.

Результативність роботи:

Достатній рівень – 1 дитина – 8.

Середній рівень – 5 дітей – 42%.

Низький рівень – 6 дітей – 50%.

**Аналіз результатів діагностичного обстеження дітей спеціальної групи №3
(середній дошкільний вік, 5 р. ж.) з розвитку зв'язного мовлення (діалог)
2022-2023 н.р. (станом на 28.02.2023 р.) II період**

В період з 20. 02.2023 року по 28. 02.2023 року в спеціальній групі для дітей з порушеннями мови №3 (середній дошкільний вік, 5 р. ж.) проводилося обстеження розвитку зв'язного мовлення дітей, а саме діалогічного мовлення.

Протягом II періоду в спеціальній групі систематично проводилися онлайн заняття з розвитку зв'язного мовлення (діалогу). Заняття проходили індивідуально, та підгрупами.

У корекційно-розвитковій роботі використовувалися різні бесіди, дидактичні ігри, створювалися проблемні ситуації і завдання для навчання дітей діалогічного мовлення. Однак у зв'язку зі складними мовними порушеннями і поєднанням різних діагнозів, діти даної групи недостатньо володіють зв'язним мовленням, деякі з них насилу вступають в діалог. Не всі діти мали можливість регулярно виходити на онлайн заняття.

Результативність роботи:

Достатній рівень – 1 дитина – 8%.

Середній рівень – 5 дітей – 42%.

Низький рівень – 6 дітей – 50%.

**Аналіз результатів діагностичного обстеження дітей спеціальної групи №3
(середній дошкільний вік, 5 р. ж.) з розвитку зв'язного мовлення (діалог)
2022-2023 н.р. (станом на 31.05.2023 р.)**

В період з 15.05.2023 року по 31.05.2023 року в спеціальній групі №3 (середній дошкільний вік, 5 р. ж.) проводилося обстеження розвитку зв'язного мовлення дітей, а саме діалогічного мовлення.

Протягом навчального року в спеціальній групі №3 систематично проводилися індивідуальні та підгрупові заняття з розвитку зв'язного мовлення (діалогу) у дистанційному форматі. У корекційній роботі використовувалися різні бесіди, дидактичні ігри, створювалися проблемні ситуації і завдання для навчання дітей діалогічному мовленню. Однак у зв'язку зі складними мовленнєвими порушеннями і поєднанням різних діагнозів, діти даної групи недостатньо володіють зв'язним мовленням, деякі з них важко вступають в діалог. Робота в цьому напрямку залишається однією із пріоритетних на наступний навчальний рік.

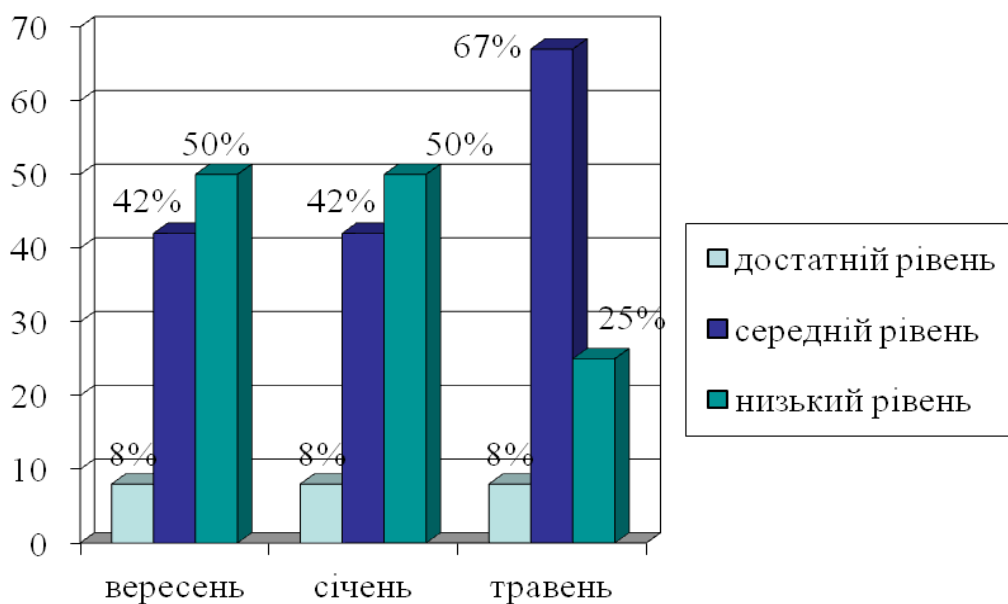
Результативність роботи:

Достатній рівень – 1 дитина – 8%.

Середній рівень – 8 дітей – 67%.

Низький рівень – 3 дитини – 25%.

**Аналіз результатів діагностичного обстеження дітей спеціальної групи №3
(середній дошкільний вік, 5 р. ж.) з формування зв'язного мовлення (діалог) за
2022-2023 навчальний рік**

**Рис. 3. Результати діагностичного обстеження дітей спеціальної групи №3
(середній дошкільний вік, 5 р. ж.) з формування зв'язного мовлення (діалог) за
2022-2023 навчальний рік**

**Результати діагностичного обстеження
розвитку зв'язного мовлення (Монолог).
Спеціальна група для дітей з порушеннями мовлення № 3
(середній дошкільний вік, 5 р. ж.)
за 2022 – 2023 навчальний рік**

	В і к т о р	А н т о н	Т и м у р	М и х а й л о	В с е в о л о д	Д м и т р о	М и к и т а	С о ф і я	А н т о н	М а к а р	А р і н а	Н а з а р	
I період													
Утворення речень за демонстрацією дії	с	н	с	с	с	н	н	с	н	н	н	н	
Переказ тексту за демонстрацією дії	с	н	с	с	с	н	н	с	н	н	н	н	
Переказ тексту за зразком	с	н	с	н	с	н	н	с	н	н	н	н	
Переказ тексту за запитаннями	с	н	с	н	с	н	н	н	н	н	н	н	
Складання описових розповідей за зразком	н	н	с	н	н	н	н	н	н	н	н	н	
	с	н	с	н	с	н	н	с	н	н	н	н	
II період													
Переказ з опорою на картину за зразком	с	н	с	н	с	н	н	с	н	н	н	н	
Переказ з опорою на картину за запитаннями	с	н	с	с	с	н	н	с	н	н	с	н	
Складання описових розповідей за запитаннями	с	н	с	н	с	н	н	с	н	н	н	н	
	с	н	с	н	с	н	н	с	н	н	н	н	
III період													
Складання описових розповідей за план-схемою	с	н	с	с	с	н	н	с	н	н	с	н	
Складання розповідей за серією картин та питаннями	с	н	с	с	с	н	н	с	н	н	с	н	
	с	н	с	с	с	н	н	с	н	н	с	н	

**Аналіз результатів діагностичного обстеження дітей спеціальної групи №3
(середній дошкільний вік, 5 р. ж.) з розвитку зв'язного мовлення (монолог)**

2022-2023 н.р. (станом на 24.12.2022 р.)**за I період**

В період з 01.12.2022 року 24.12.2022 року в спеціальній групі для дітей з порушеннями мови №3 (середній дошкільний вік, 5 р. ж.) проводилося обстеження розвитку зв'язного мовлення дітей, а саме монологічного мовлення.

Протягом I періоду в спеціальній групі для дітей з порушеннями мови №3 (середній дошкільний вік, 5 р. ж.) систематично проводилися онлайн заняття з розвитку зв'язного мовлення (монологу). Заняття проходили синхронно та асинхронно, індивідуально та в підгрупах.

У корекційній роботі використовувалися різні дидактичні ігри та завдання для навчання дітей монологічного зв'язного мовлення: складання речень (за показом дії, за картинками, за допомогою мнемодоріжок), переказ розповіді (за зразком, за питаннями), складання описового оповідання за мнемотаблицею (за планом, за питаннями).

Результативність роботи:

Середній рівень – 4 дітей – 33%

Низький рівень – 8 дітей – 67%

**Аналіз результатів діагностичного обстеження дітей спеціальної групи №3
(середній дошкільний вік, 5 р. ж.) з розвитку зв'язного мовлення (монолог)**

2022-2023 н.р. (станом на 28.02.2023 р.) II період

В період з 20.02.2023 року по 28.02.2023 року в спеціальній групі для дітей з порушеннями мови №3 (середній дошкільний вік, 5 р. ж.) проводилося обстеження розвитку зв'язного мовлення дітей, а саме монологічного мовлення.

Протягом II періоду в спеціальній групі для дітей з порушеннями мови №3 (середній дошкільний вік, 5 р. ж.) систематично проводилися онлайн заняття з розвитку зв'язного мовлення (монологу). Заняття проходили синхронно та асинхронно, індивідуально та в підгрупах. На жаль не всі діти мали змогу регулярно виходити на онлайн заняття.

У корекційній роботі використовувалися різні дидактичні ігри та завдання для навчання дітей монологічного зв'язного мовлення: складання речень (за показом дії, за картинками, за допомогою мнемодоріжок), переказ розповіді (за зразком, за питаннями), складання описового оповідання за мнемотаблицею (за планом, за питаннями).

Результативність роботи:

Середній рівень – 4 дітей – 33%.

Низький рівень – 8 дітей – 67%.

Аналіз результатів діагностичного обстеження дітей спеціальної групи №3 (середній дошкільний вік, 5 р. ж.) з розвитку зв'язного мовлення (монолог)

2022-2023 н.р. (станом на 31.05.2023 р.)

В період з 15.05.2023 року по 31.05.2023 року в спеціальній групі №3 (середній дошкільний вік, 5 р. ж.) проводилося обстеження розвитку зв'язного мовлення дітей, а саме монологічного мовлення.

Протягом навчального року систематично проводилися онлайн заняття з розвитку зв'язного мовлення (монологу) у дистанційному форматі.

У корекційно-розвитковій роботі використовувалися різні дидактичні ігри та завдання для навчання дітей монологічного зв'язного мовлення: переказ розповіді (за зразком, за питаннями), складання оповідної розповіді по картині, за опорними картинками (за зразком, за планом, за запитаннями), складання описової розповіді за мнемотаблицею (за планом, за запитаннями).

Результативність роботи:

Середній рівень – 6 дітей – 50%.

Низький рівень – 6 дітей – 50%.

Аналіз результатів діагностичного обстеження дітей спеціальної групи №3 (середній дошкільний вік, 5 р. ж.) з формування зв'язного мовлення (монолог) за 2022-2023 навчальний рік

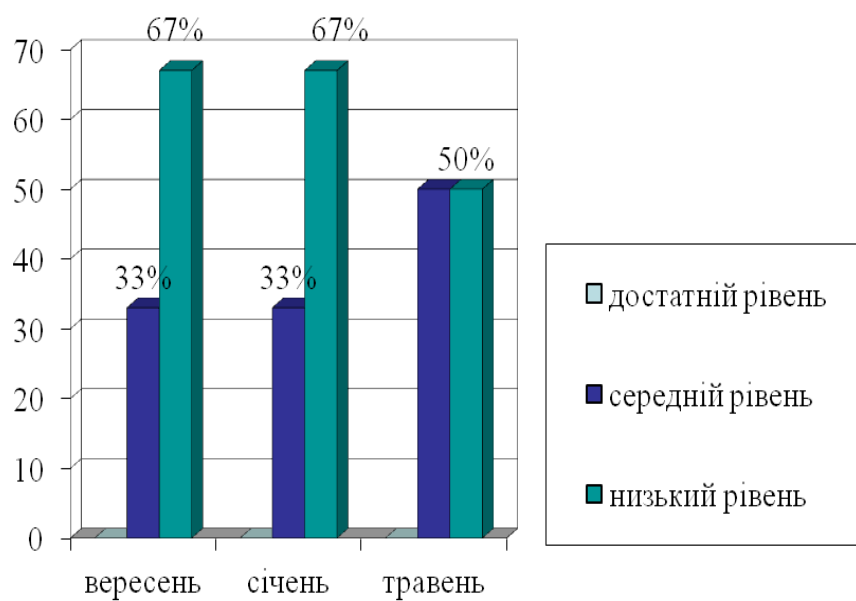

Рис. 4. Результати діагностичного обстеження дітей спеціальної групи №3 (середній дошкільний вік, 5 р. ж.) з формування зв'язного мовлення (монолог) за 2022-2023 навчальний рік

**Аналіз результатів діагностичного обстеження дітей спеціальної групи №3
(середній дошкільний вік, 5 р. ж.) з корекції звуковимови
за 2022-2023 н.р. (станом на 31.05.2023 р.)**

Обліковий склад групи (на 01.05.2023 р.) становить 12 осіб. Всі діти відвідують групу перший рік.

За результатами обстеження, у вересні була спланована корекційно-розвиткова робота на 2022–2023 навчальний рік. Роботою були охоплені всі діти даної групи (12 дітей). Багато дітей мають важкі мовленнєві порушення, тому враховувалися вікові, індивідуальні та мовленнєві особливості кожної дитини, була спланована робота на подолання мовленнєвих порушень. Вся корекційно-розвиткова робота проводилася в дистанційному форматі.

У цій роботі особливе місце відводилося роботі з формування мовленнєвого видиху, підготовці артикуляційного апарату до постановки звуків (артикуляційна гімнастика), з розвитку м'язів артикуляційного апарату, пальчиковим іграм, які спрямовані на розвиток координації рухів, розвитку дрібної моторики, розвитку та активізації словника. Особливе місце відводилося індивідуальній роботі з постановки і автоматизації звуків.

